

OPINNÄYTETYÖ

Jalkautuvan työn kehittäminen

Omakehu-hankkeen tavoitettavuuden
parantaminen kokeilemalla kehittäen

Juhamatti Pekola

Kulttuurituottaja

(240 op)

Arvioitavaksi jättämisaika

(3/2022)

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Koulutuksen nimi Kulttuurituotannon koulutusohjelma 240 op

Tekijät: Juhamatti Pekola

Opinnäytetyön nimi: Jalkautuvan työn kehittäminen – Omakehu-hankkeen tavoitettavuuden parantaminen kokeilemalle kehittäen.

Sivumäärä: 53 ja 4 liitesivua

Työn ohjaaja: Päivi Ruutiainen

Työn tilaaja: Omakehu-hanke

Opinnäytetyössä tutkittiin syrjäytymisvaarassa olevien ja syrjäytyneiden miesten tavoittamista jalkautumalla sinne, missä tavoiteltavat henkilöt viettivät aikaansa. Työn tarkoitus oli selvittää, mitä tilat ja toimintatavat toimivat parhaiten syrjäytyneiden miesten tavoittamiseksi. Tutkimuksen tavoite oli luoda kokemukseen ja tietoon pohjaavat kehittämissuhteet, joita työn tilaaja voisi käyttää tavoittavan työn parantamiseksi. Opinnäytetyön tilaajana oli Omakehu-hanke.

Tutkimuksen teoriaosuudessa perehdyin kirjalliseen lähdeaineistoon. Selvitin Omakehu-hankkeen toimintaympäristön ominaispiirteitä ja sitä, mitä jalkautuvasta työstä jo tiedettiin. Kävin tietopohjassa läpi myös sanataiteen ominaisuuksia ja vaikutuksia sekä syrjäytymisen syy -ja seuraussuhteita.

Tutkimusaineiston keräämisessä käytin kokeilemalla kehittämistä ja havainnointia. Tein jalkautumisia ostoskeskukseen, ruokajonoon, tukisäätiöiden toimintaan ja Facebookin ryhmiin. Jokaisen jalkautumisen jälkeen kirjoitin jalkautumisen onnistumisista ja epäonnistumisista ja siitä mitä pitää kehittää seuraavaan jalkautumiseen. Tutkimuksessani selvitin myös miten hankkeen kohderyhmää voi segmentoida, eli löytää erilaisia ryhmiä kohderyhmän sisältä.

Opinnäytetyön tuotoksena esitin havaintoihini perustuneet neljä kehittämissuhteesta hankkeen jalkautuvaan työhön. Kehittämissuhteissa nostin esiin kohderyhmän segmentoinnin, jalkautuvaan työhön perehdyttämisen, yksilön kohtaamisen ja viestin parantamisen.

Tutkimuksen lopussa pohdin työn onnistumista ja sitä, millaisia haasteita työtä tekevä henkilö voi kohdata jalkautuessaan erilaisiin tiloihin. Nostin esiin myös tutkimuksen eettisyyden sekä pohdin sitä, miten eettisyys tulisi huomioida Omakehu-hankkeen toiminnassa ja viestinnällisessä jalkautumistyössä.

Asiasanat: Sanataide, Syrjäytynyt, Hanke, Havainnointi, Kehittäminen

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences

Name of the degree programme: Degree Programme in Cultural Management 240 ECTS

Author: Juhamatti Pekola

Title: Developing outreach work – Improving the accessibility of the Omakehu project with developing through experimentation

Number of Pages: 53 and 4 attachment pages

Supervisor: Päivi Ruutiainen

Commissioned by: Omakehu project

This thesis examined reaching out to marginalized men and en at risk of exclusion by going to where the men in the target group spent their time. The purpose of the study was to find out what facilities and practices work best when reaching out to marginalized men. The aim of the study was to create development proposals based on experience and knowledge which the client of the research could use to develop their project. The client of the thesis was Omakehu project.

In the theoretical part of the research I studied the written source material. I explained the characteristics of the project's operating environment and what was already known about reaching out to marginalized people. I also went through the characteristics of word art and causes and consequences of marginalization.

In collecting the research material, I used developing through experimentation and observation. I went to shopping center and food queue. I also participated in the activities of two support foundations and started conversations in Facebook groups. I tried different kind of practices and facilities when I was reaching out to marginalized men. After each experiment I made notes about the successes and failures of each experiment. I also made notes on what things should be developed for next experiment. In my research I also studied how to segment the target group.

As a result of the thesis I presented four development proposals which based on my observations. In the development proposals I brought up segmentation of the target group, induction of the volunteer workers, encountering the individual and improving the message of the project.

At the end of the study I reflected on the success of the study and what kind of challenges the volunteer workers might face. I also brought up the ethics of the work and how it should be taken in to account in Omakehu project and it's message

---

Keywords: Word art, Outcast, Project, Observing, Developing

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	OMAKEHU-HANKE JA SEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ	8
	2.1 Järjestöt ja hankkeet	9
	2.2 Sanataide	10
	2.3 Omakehu-hankkeen sanataidetyöpajat	11
	2.4 Omakehu-hankkeen ensimmäisen vuoden tavoittavuus	12
3	KOHDERYHMÄ JA SEN TAVOITTAMINEN	14
	3.1 Hankalasti tavoitettavissa oleva ihmisryhmä	14
	3.2 Jalkautuva työ	15
	3.3 Jalkautuvan työn viestinnällinen osaaminen	17
4	MENETELMÄT	20
	4.1 Aineiston kerääminen	21
	4.2 Osallistuva havainnointi	22
	4.3 Havaintomatriisi ja sen kysymykset	23
5	TUTKIMUSAINEISTO	25
	5.1 Syksyn 2021 jalkautumiskokeilut	25
	5.2 Kevään 2022 jalkautumiskokeilut	30
	5.3 Tärkeimmät havainnot	34
6	KEHITTÄMISEHDOTUKSIA	36
	6.1 Asiakaspersonakortit	36
	6.2 Jalkautuvan työn haasteet ja työhön perehdyttäminen	40

6.3 Ihmisen kohtaaminen verkossa ja kasvotusten	42
6.4 Hankkeen viestin parantaminen	43
7 POHDINTA	44
7.1 Eettiset kysymykset	44
7.2 Tutkimuksen luotettavuus	45
7.3 Kokeilujen hyödynnettävyys	47
7.4 Tutkimuksen arviointi	48
LÄHTEET	49
LIITTEET	54

1 JOHDANTO

Syrjäytyneisyyden voi ymmärtää monella tavalla. Sillä tarkoitetaan yleisesti huono-osaisuutta, joka voi johtua mielenterveysongelmista, pitkäaikaistyöttömyydestä tai henkilön yksilöllisistä taustoista, jotka ovat johtaneet siihen, että yksilö on jäänyt pois yhteiskunnan toiminnasta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022.) Elinkeinoelämän valtuuskunnan vuonna 2017 tekemän analyysin ”Kadonneet työmiehet” mukaan miehet syrjäytyvät naisia useammin ja tarvitsevat enemmän tukea koulutuksessa.

Opinnäytetyön tilaajana on Omakehu-hanke, joka toteutetaan vuosina 2020–2023. Hanke pyrkii löytämään syrjäytyneitä ja syrjäytymisvaarassa olevia 15–55-vuotiaita miehiä ja auttaa heitä parantamaan elämäänsä sanataiteen avulla. Hankkeen toteuttaa Humanistinen ammattikorkeakoulu ja osatoteuttajana toimii Into Kustannus. Omakehu-hankkeen Euroopan sosiaalirahastolle (ESR) tekemässä rahoitushakemuksessa on luvattu tehdä monipuolista viestintätöitä kohderyhmän tavoittamiseksi. Hankkeen kolme tärkeintä tavoittamisen menetelmää ovat: yhteistyöverkostojen hyödyntäminen, jalkautuva työ ja oikein kohdennettu markkinointi. (Humanistinen Ammattikorkeakoulu Oy 2020.) Syrjäytymisvaarassa oleva henkilö on lähtökohtaisesti vaikeasti tavoitettavissa, joten ymmärrys monipuolisesta jalkautuvasta työstä antaa hankkeelle lisää välineitä tavoittamistyöhön.

Opinnäytetyössä tutkin Omakehu-hankkeen jalkautuvaa työtä kokeilemalla kehittämisen menetelmin. Aloitan tutkimukseni suunnittelemalla jalkautuvan työn käytännön toimenpiteitä, jonka jälkeen osallistun hankkeen jalkautuvaan työhön. Havainnoin onnistumisia ja epäonnistumisia sekä sitä, mitkä toimenpiteet ja tilat toimivat eri ikäisten miesten tavoittamisessa. Havainnointi on menetelmä, jota käytän tutkimuksessani uuden tiedon etsimiseen. Opinnäytetyöni tutkii sitä, miten syrjäytyneitä ja syrjäytymisvaarassa olevia, eri ikäisiä miehiä voidaan tavoittaa.

Lähtökohtana tutkimukselleni toimii hankkeen ensimmäisen vuoden viestinnän evaluointi sekä tietoperusta. Tietoperustassa käsitellään syrjäytyneisyyden syy- ja seuraussuhteita, sanataidetta ja sen vaikutuksia, jalkautuvaa työtä sekä sitä, mitä tavoittavasta työstä jo tiedetään.

Opinnäytetyöni tarkoitus on hankkeen toiminnan jatkuvuuden turvaaminen osallistujien tavoittamisen kautta. Kohderyhmää ei tavoiteta tai sitouteta mukaan toimintaan, mikäli hankkeella ei ole johdonmukaista ja selkeää suunnitelmaa jalkautuvaan työhön. Työn tuloksista

saadut kehittämissuositukset antavat hankkeen toteuttajille lisää mahdollisuuksia kohderyhmän tavoittamiseen.

Tutkimukseni ydinkysymykset ovat:

1. Miten jalkautuvalla työllä tavoittaa syrjäytymisvaarassa olevia tai syrjäytyneitä miehiä ja saadaan kiinnostumaan Omakehu-hankkeen toiminnasta?
2. Mitkä ovat ne jalkautuvan työn toimintatavat ja tilat, jotka toimivat parhaiten kohderyhmän tavoittamisessa?

Tutkimukseni tavoitteet ovat

1. Antaa hankkeen toteuttajille tietoon pohjaavia ja selkeitä kehittämissuosituksia tavoittavaan työhön.
2. Aktivoida ja kehittää hankkeen jalkautumisen viestinnällisiä toimenpiteitä.

Hanke on ollut toiminnassa jo vuoden 2020 lokakuusta. Hankkeen toteuttajat toivoivat syksyllä 2021, että tavoitettavaa työtä kehitettäisiin suunnitelmallisesti ja jalkautumisia toteutettaisiin säännönmukaisemmin. Opinnäytetyöni etsii siis kehittämissuosituksia hankkeen viestinnälliseen jalkautumistyöhön. Viestinnällisellä jalkautumistyöllä tarkoitan hankkeen olemassaolon tunnetuksi tekemistä kohderyhmälle kohtaamalla heitä kasvotusten siellä, missä he viettävät aikaansa. Hankkeen jalkautuvan työn kehittämisen lisäksi tämä opinnäytetyön tarkoitus on toimia hyvänä johdatuksena tulevien, syrjäytymisen ehkäisyyn tähtäävien hankkeiden jalkautumistyön aloittamiseen.

2 OMAKEHU-HANKE JA SEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Omakehu-hanke on Humanistisen ammattikorkeakoulun, syrjäytymisen ehkäisyyn tähtäävä hanke, joka toteutetaan vuosina 2020–2023 yhteistyössä Into Kustannuksen kanssa. Hankkeen tarkoitus on tavoittaa syrjäytymisvaarassa olevia ja syrjäytyneitä 15–55-vuotiaita miehiä ja tuoda heidät mukaan sanataidetyöpajoihin. Niissä osallistujat opettelevat sanoittamaan elämäänsä ja selkiyttävät henkilökohtaisia vahvuuksiaan. Hanke suunnittelee ja toteuttaa työpajoja, joissa kohderyhmän miehet kirjoittavat, aforismeja, mottoja, runoja, laulunsanoja ja harjoittelevat ilmaisutaitoja. Tuotetuista kirjoituksista tehdään kokoomateos, jonka Into Kustannus julkaisee. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2020.) Euroopan sosiaalirahastolle (ESR) tehdyssä hakemuksessa on luvattu, että hanke tavoittaa vähintään 100 syrjäytymisvaarassa olevaa miestä ja vahvistaa heidän itsetuntoaan, vähintään 25:lle tuotetaan video tai sähköinen portfolio, jota he voivat hyödyntää työnhaussa ja vähintään 15 kohderyhmän miestä saa työpaikan. Hakemuksessa on luvattu myös tuottaa uutta tietoa sanataiteen vaikutuksista syrjäytymisen ehkäisyyn tähtäävässä työssä, ja näin ollen tarjota sosiaali- ja työvoimapolitiittisille toimijoille uusia keinoja syrjäytymisen ehkäisyyn tähtäävässä työssä. (Mt.)

Omakehu-hanke on saanut rahoituksen Euroopan sosiaalirahastolta (ESR). ESR on EU-kansalaisille tarkoitettu rahasto, jonka tarkoitus on auttaa ihmisiä työmarkkinoilla, luoden työpaikkoja, tukemalla työnsaantia ja avustamalla hankkeita, jotka pyrkivät vähentämään syrjäytyneisyyttä. ESR jakaa vuosittain 10 miljardia euroa tukea hankkeille ympäri Eurooppaa. Rahaston tärkein huomion kohde on työllisyyden parantaminen ja työikäisten aseman parantaminen työmarkkinoilla. ESR:n tärkeimmät painopisteet ovat jo työelämässä olevien ja yritysten sopeutumiskyvyn parantaminen osaamisen kehittämällä, työnsaannin helpottaminen koulutuksen avulla sekä huono-osaisten ja hankalasti työllistettävien työnsaannin helpottaminen. Rahasto pyrkii myös säilyttämään työpaikkoja, jotka ovat vaarassa jäädä taloudellisten ongelmien jalkoihin. (Euroopan sosiaalirahasto 2022.)

Omakehu-hankkeen toiminnan toteutuksesta vastaa hanketiimi, jonka muodostavat Humanistisen ammattikorkeakoulun lehtorit Arto Lindholm, Antti Pelttari ja Pasi Toivanen. Mukana toiminnassa on myös taitovalmentajia, jotka voivat olla opiskelijoita, taiteilijoita tai muita luovan alan toimijoita. Taitovalmentajan tärkein ominaisuus on halu auttaa ja tukea kohderyhmän edustajia omalla toiminnallaan. Jokaiselle hankkeeseen osallistuvalla miehelle

tarjotaan henkilökohtainen taitovalmentaja, joka tukee kirjoittamisprosessia ja yksilön henkilökohtaista kasvua kirjoittajana. Humanistisen ammattikorkeakoulun lehtorit kouluttavat taitovalmentajat työhön, jota he tekevät hankkeessa. (Humanistinen Ammattikorkeakoulu Oy 2020, 10)

Hankkeen sanataidepajoja on järjestetty lehtori Antti Pelttarin ja sanataideohjaaja Aleksis Salusjärven johdolla. Syksyllä 2021 sanataidepajoja johtamassa olivat myös ammattilauluntekijät Karri Miettinen ja Heikki Salo. Nettisivujen, videoiden ja sähköisten portfolioiden tekemiseen hanketiimi on tilannut palveluita ulkoisesti. (Pelttari 2021.)

2.1 Järjestöt ja hankkeet

Suomessa toimii arviolta 135 000 järjestöä, joista sosiaali- ja terveysalalla toimii noin 10%. Järjestöjen tarkoitus on luoda sosiaalista pääomaa ja tuottaa kansalaisille mahdollisuuksia yhteisölliseen toimintaan, harrastuksiin sekä vaikuttaa yhteiskunnan toimintaan. Järjestöt ovat kunnille tärkeitä, sillä ne voivat olla mukana ratkaisemassa yhteiskunnallisia ongelmakohtia. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2021.) Humanistisen ammattikorkeakoulun lehtoreiden aloittama Omakehu-hanke pyrkii auttamaan syrjäytyneitä miehiä ja löytämään uusia keinoja osallisuuden parantamiseksi sosiaali- ja työvoimapolitiittisten toimijoiden keskuudessa.

Hankkeet ovat järjestöjen, yhdistysten tai organisaatioiden alulle laittamia projekteja, joille on määriteltävä tarkka ajankohta. Hankkeen tarkoitus on kehittää tai saada aikaan muutos, joka vastaa ajankohtaiseen tarpeeseen. Ideointivaiheessa määritellään hankkeiden tarve, kohderyhmä, tavoite, toimenpiteet, tuotokset, toimintaympäristö ja kustannusarviot. Suunnitteluvaiheessa on tärkeä huomioida, missä toimintaympäristössä hankkeet työskentelevät ja mitkä ovat niiden vaikutukset. Hankkeita on syytä tarkkailla suunnitteluvaiheesta hankkeen loppuun asti ja tehdä säännöllisiä arviointeja ja riskianalyyskejä. Seuranta ja arviointia helpottavat selkeät ja käyttökelpoiset mittarit. Riskianalyysin tekeminen hankkeiden alussa ja hankkeiden aikana auttaa selvittämään keinot, joilla riskejä vältetään. Riskianalyyskejä onkin hyvä tehdä säännöllisesti hankkeen kehittyessä. (Järjestöhauto 2022.) Omakehu-hankkeen suunnittelusta vastasivat Humanistisen ammattikorkeakoulun lehtorit Arto Lindholm, Antti Pelttari ja Pasi Toivanen.

Into Kustannus on suomalainen julkaisuja tuottava kustantamo, joka on ollut toiminnassa vuodesta 2007 asti. Se julkaisee painettuja kirjoja sekä e-kirjoja. Kustantamolle työskentelee

kirjallisuuden ammattilaisia, kuten kustannustoimittajia, kääntäjiä, graafikoita ja taittajia. (kauppa.intokustannus.fi 2022.) Humanistinen ammattikorkeakoulu toteuttaa koulutuksen lisäksi kehittämishankkeita, joissa kokeillaan uudenaikaisien toimintamallien toimivuutta. (humak.fi 2022.) Järjestöjen yhteistyössä Omakehu-hankkeella on erinomaiset edellytykset auttaa syrjäytyneitä ja syrjäytymisvaarassa olevia miehiä. Koska Into Kustannus on hankkeen osatoteuttaja, osallistujille voidaan luvata, että tuotettuja tekstejä julkaistaan virallisesti. Osatoteuttajalta voi saada myös apua tekstien editoimisessa ja jäsentämisessä.

2.2 Sanataide

Sanataide on luovaa kirjoittamista tai puhetta. Sanataiteen avulla voidaan vahvistaa yksilön ilmaisutaitoja ja rikastaa yksilön kielellistä osaamista. Tuotettu teksti voi olla mitä vain kirjoittajan mielikuvitus tuottaa, ja siihen voi yhdistää muita taiteen muotoja, kuten teatteria, tanssia, digitaalista tai musiikkia. (Opetushallitus 2022.)

Sanataidetta on hyödynnetty lasten pedagogisessa kasvatuksessa. Sanataiteen avulla lapset oppivat sanoittamaan tunteitaan, ympäristöään ja muita ympärillään olevia henkilöitä, sekä oppivat empatiaa ja moraalista. Sanataide on nähty myös tärkeänä välineenä syrjäytymisen ehkäisyssä. Lapsi, jolla on kielellistä osaamista, on rohkeampi sosiaalisissa tilanteissa. Vaikka lukeminen ja sanataiteen kuunteleminen on tärkeää kielellisen osaamisen kehittämisessä, myös itse sanataiteen tuottaminen antaa yksilölle tärkeitä kielellisiä vahvuuksia, joita hän voi hyödyntää elämässään. Sanataidekasvatusta tunnetaan kuitenkin huonosti. Erityisesti lapsi on hyvin altis sanataiteelle, koska lapsen elämässä sadut ja tarinat ovat osa jokapäiväistä elämää. Onkin tärkeää, että lapsen omaa luovuutta pyritään tukemaan ja sanojen käyttöä vahvistetaan. (Roiponen 2016.)

Sanataiteella on viitattu usein sanataidekasvatukseen, jonka avulla lapsille opetetaan ilmaisutaitoja. Sanataidekasvatuksella on tuettu lasten itsetuntemusta, koska kielen kautta jokainen rakentaa identiteettinsä kasvun aikana. (Kruusinen 2020.)

Sanataide on kuitenkin myös tärkeä työkalu aikuisen henkilökohtaisen kasvun tukena. Oman identiteetin kehittäminen ei ole koskaan liian myöhäistä. Siinä, kun sanataide auttaa lasta kehittämään kielellistä osaamista, voi aikuinen hyötyä luovasta kirjoittamisesta yhtä lailla. Sanataide voi avata aikuisenkin elämään aivan uudenlaisia ovia ja herättää sisäistä luovuutta.

Sanataiteessa myös muiden kirjoittamat tekstit voivat laajentaa yksilön maailmankatsomusta ja minäkuva. (Hurmerinta 2019, 62–64.)

Sanataidetta ei kannata pitää suorittamisena tai odottaa itseltään suuria tuloksia. Tärkeintä on halu tuottaa tekstiä. Sanataide voi myös lisätä aikuisten sosiaalisuutta. Aikuiset voivat löytää muita kaltaisiaan, joiden kanssa jakaa omia tekstejään tai kirjoittaa yhdessä. Yhdessä tuotettu sanataide tai jaettu sanataide voi avata aikuiselle uusia näkökulmia tekstin tuottamiseen. (Lehtinen 2021.)

Omakehu-hanke on valinnut sanataiteen toimintatavakseen. Hanke pyrkii löytämään uusia keinoja syrjäytymisen ehkäisyyn tukemalla osallistujan kasvua kirjoittajana. Sanat luovat pohjan elämälle, joten elämän sanallistaminen voi olla hyödyllinen keino yksilön vahvuuksien löytämiseen. Kirjoittaminen auttaa osallistujia rakentamaan identiteettiä ja tarkentamaan suuntaa elämälle. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2020.)

2.3 Omakehu-hankkeen sanataidetyöpajat

Omakehu-hankkeen sanataidetyöpajoja järjestettiin keväällä 2021 joka viikko verkossa. syksyllä 2021 niitä järjestettiin joka toinen viikko siten, että hankkeen toimintaan pystyi osallistumaan paikan päällä tai verkossa. Fyysisesti työpajoja järjestettiin VVA:n (Vailla Vakinaista Asuntoa) yhdistyksen tiloissa Helsingin Pasilassa iltaisin klo 18.00–21.00. Sanataidetyöpajoissa vetäjinä toimivat hankkeen työntekijöiden lisäksi suomalaisia muusikoita ja lauluntekijöitä. Hankkeen tärkeänä lähtökohtana on ollut hankkeen alusta asti se, että osallistua voi matalalla kynnyksellä. Kuka tahansa voi liittyä pajoihin mukaan itselleen sopivana ajankohtana, eikä osallistuminen maksa mitään. (Keinänen & Lindholm 2021.)

Sanataidetyöpajoissa tehdään yhdessä sanataidetta ja harjoitellaan tekstin tuottamista ja ilmaisutaitoja yhdessä pajojen vetäjien ja taitovalmentajien kanssa. Ryhmiin jakaudutaan omien kiinnostuksen kohteiden mukaan. Osallistuja voi valita ryhmän, joka sopii hänelle parhaiten. Ryhmiä vetävät taitovalmentajat. Syyskuusta 2021 alkaen pajoihin pystyi osallistumaan etänä tai tulemalla itse paikan päälle, kun keväällä 2021 pajoja järjestettiin ainoastaan etänä. Osallistujilta ei ole koko hankkeen aikana vaadittu aiempaa kirjallisuuden tuntemusta tai sanataiteen harrastamista. (Keinänen ym.2021.)

Omakehu-hanke on pyrkinyt tavoittamaan toimintaansa mukaan ainoastaan miehiä. Yhdessä tai yksin tehdyistä tuotoksista on luvattu tuottaa julkaisu yhdessä Into Kustannuksen kanssa.

Hankkeen tavoitteena on ollut syrjäytyneiden tai syrjäytymisvaarassa olevien 15–55-vuotiaiden miesten auttaminen sekä työllistymisen ja osallisuuden lisääminen. Tämän vuoksi osallistujille on luvattu tuottaa työnhakua helpottavia sähköisiä portfolioita, joissa tuotettuja tekstejä hyödynnetään. (Omakehu.humak.fi. 2021.)

2.4 Omakehu-hankkeen ensimmäisen vuoden tavoitavuus

Omakehu-hankkeen ensimmäistä toimintavuotta varjosti Covid-19 pandemia. Hankkeeseen rekrytoitiin taitoalentajia, joiden kanssa tarkoitus oli jalkautua Uudenmaan tukisäätiöihin, leipäjonoihin ja baareihin, mutta nopeasti etenevän pandemian myötä lähes kaikki tilat suljettiin ja säätiöt keskeyttivät toimintansa. Hanke kuitenkin avasi sosiaalisen median tilit Facebookiin, Instagramiin ja Tiktokiin. Sosiaalisessa mediassa hanketta markkinoitiin Omakehu-kilpailun avulla. Kilpailuun pystyi osallistumaan kehumalla itseään ja jakamalla kehunsa hankkeen kanavalle. Voittajalle oli tarjolla Omakehu-hankkeen t-paita. (Peltari 2021.)

Hankkeelle laadittiin myös mediatiedote, jonka julkaiseminen jäi toteuttamatta. Hankkeelle laadittiin erillinen viestintäsuunnitelma, mutta sitä ei päästy toteuttamaan, johtuen osaksi pandemian aiheuttamista hankaluuksista. (Peltari 2021.)

Hankkeen työntekijät sekä taitoalentajat tekivät itsenäisesti jalkautumisia kevään 2021 aikana. Jalkautumisten toteuttamista hankaloittivat Covid-19 pandemian lisäksi viestinnälliset epäselvyydet hankkeen toiminnan selkiyttämisessä taitoalentajille. Tämän vuoksi myös jalkautumisten ja viestinnän kehittäminen jäi puolitehen. (Peltari 2021.) Keskustellessani taitoalentajien kanssa, huomasin, että he eivät olleet täysin varmoja, mitkä ovat heidän tehtävänsä tai mitä heiltä odotettiin.

Osallistujia saatiin mukaan yhteistyöverkoston kautta sekä taitoalentajien ja hanketyöntekijöiden henkilökohtaisten kontaktien tai kohtaamisien kautta. Hankkeen toteuttaja Antti Peltari tavoitti kohderyhmän miehiä syrjäytymisen ehkäisyyn tarkoitettujen järjestöjen kautta. Osallistuminen hankkeen toimintaan on vaikuttanut helpolta. Hankkeessa on ollut mukana noin 29 miestä (Keinänen ym. 2021.)

Osallistujat antoivat ensimmäisestä toimintavuodesta pääosin hyvää palautetta. He näkivät toiminnan voimaannuttavana ja mieluisana. Hankkeen järjestämä virkistyspäivä Vartiosaassa sai erityistä kiitosta osallistujilta. Vaikuttavuutta arvioitiin ensimmäisen toimintavuoden jälkeen haastatteleamalla osallistujia. He pitivät ryhmiä tärkeinä ja voimaannuttavina.

Mahdollisuus osallistua etänä madalsi kynnystä osallistumiseen. Omakehupajan kirjoitusryhmät tuntuivat helpottaneen tunteiden käsittelyä. Ryhmässä tapahtuva kirjoittaminen sai osallistujat kiinnostumaan ympäristöstään ja muista ihmisistä enemmän. (Keinänen ym. 2021.)

Hankkeen ydinviesti on alusta asti ollut elämän sanallistaminen. Hankkeen tarkoitus on auttaa hankalassa elämäntilanteessa eläviä miehiä sanataiteen avulla, koska sanat luovat pohjan koko elämälle. Ydinviestin tulee siis jatkossa olla myös se, että elämän sanoittamisen kautta yksilö voi löytää keinoja elämänsä parantamiseen. (Pelttari 2021.)

Tilaajan kanssa käydystä keskustelusta kävi ilmi, että Omakehu-hankkeella oli haasteita löytää uusia osallistujia sekä saada taitovalmentajia mukaan jalkautumisiin. Taitovalmentajien kanssa keskusteltuani kävi ilmi, että he eivät olleet täysin tietoisia siitä, että heiltä odotettiin jalkautumisia. Covid-19-pandemian aiheuttamat epäselvyydet ja sulkutilat tekivät toiminnan järjestämisen lisäksi tavoittavan työn erittäin hankalaksi. Keväällä 2021 sanataidetyöpajoja jouduttiin järjestämään etänä, eikä jalkautuvaa työtä onnistuttu tekemään kasvotusten.

Toiminnan ja ongelmien jatkuva arviointi on tärkeää, siten että haasteet tunnistetaan ja niihin voidaan etsiä ratkaisuja. Hankkeen kehittämistoimintaa kannattaa tarkastella säännöllisesti niin, että toimintaa voidaan kehittää ja ongelmat saadaan ratkaistua. Hankkeen johdon, työntekijöiden ja asiakkaiden osallistaminen arviointiin on yksi avain hankkeen toiminnan parantamiseen. (Lääperi 2019.)

3 KOHDERYHMÄ JA SEN TAVOITTAMINEN

3.1 Hankalasti tavoitettavissa oleva ihmisryhmä

Syrjäytyminen ei ole käsitteenä yksinkertainen. Termillä viitataan henkilöön, joka on pudonnut yhteiskunnan ulkopuolelle henkilökohtaisten ongelmien, elämänhallinnan ongelmien, pitkäaikaistyöttömyyden tai kiusaamisen seurauksena. Työssäkäyvä henkilö voi kokea yksinäisyyttä ja ulkopuolisuutta, mutta yleisesti syrjäytyneiksi luokitellaan henkilöt, jotka eivät ole työssä tai opiskele. (Myrskylä 2012.) Syrjäytyneisyydestä puhuttaessa on hyvä miettiä lähtökohtaisesti syrjäytyneisyyden syy-seuraussuhteita (Myllyniemi 2014, 29-35). Erityisesti nuorison syrjäytymistä on tutkittu laajasti jo 90-luvun lopusta asti. Yhteiskunnan ulkopuolelle jääminen on usein seuraus varattomuudesta, joka johtuu työn puutteesta. Mielenterveys- ja päihdeongelmat nähdään syrjäytymistä vauhdittavina tekijöinä (Mt). Jokainen syrjäytymisvaarassa oleva, tai syrjäytynyt mies on kuitenkin yksilö, joten heidän yksilölliset kiinnostuksensa kohteet ja tarpeet tulee huomioida jalkautuvaa työtä tehdessä (Harju 2019).

Syrjäytyneiksi luokitellaan myös henkilöt, jotka ovat omasta tahdostaan jättäytyneet yhteiskunnan ulkopuolelle. Joillakin ihmisillä hyväksi koettu elämä sisältää koulutuksen, työn ja perheen, kun taas toinen voi nähdä yksin asumisen arvokkaampana. Yksilön omakohtaiseen kokemukseen syrjäytymisestä perustuvia tilastoja voi vääristää se, että kaikki yhteiskunnan ulkopuolella elävät yksilöt eivät koe itseään syrjäytyneiksi, tai eivät tuo sitä ilmi. (Myllyniemi 2014, 50).

Vuonna 2015 tehdyn, Elinkeinoelämän valtuuskunnan tutkimuksen mukaan, 25-54-vuotiaista, parhaassa työiässä olevista miehistä työttömänä oli 130 265 miestä, joista 28 187 olivat vaikeasti työllistettävissä. Tutkimuksessa todettiin myös, että Suomessa 79 000 miestä elää työelämän ulkopuolella, eivätkä he hae töitä aktiivisesti. (Pyykkönen 2017, 1.)

Jalkautuvan työn ensisijainen tarkoitus on tavoittaa henkilöitä, jotka ovat hankalasti tavoitettavissa. Syrjäytynyt tai syrjäytymisvaarassa oleva henkilö on usein hankala tavoittaa tavanomaisten markkinointitoimenpiteiden kautta. Useissa tapauksissa syrjäytynyt henkilö on pudonnut yhteiskunnan tukipalveluiden ulkopuolelle, tehden tavoittamisesta erittäin hankalaa. Syrjäytyneeltä henkilöltä saattaa puuttua puhelinnumero, sähköpostiosoite tai asunto. Syrjään jääneitä henkilöitä, jotka elävät hankalissa elämäntilanteissa etsitäänkin usein jalkautuvan työn kautta. Yhteiskunnan ja tukipalveluiden ulkopuolella eläviä henkilöitä tavoitetaan yleensä

kaduilta, teltoista, parkkihalleista tai yleisistä tiloista. Yhteyden luominen henkilöön, joka elää yhteiskunnan tukipalveluiden ulkopuolella saattaa viedä aikaa. Tärkeintä työssä on aidon luottamussuhteen rakentaminen. (Korva-Perämäki 2017.)

Omakehu-hankkeen sanataidetyöpajat on suunnattu yksinomaan työikäisille miehille. Tavoiteltava, syrjäytymisvaarassa oleva tai syrjäytynyt mies ei ole kuitenkaan mikään tarkka määritelmä ihmisryhmästä, joten heitä ei tavoiteta samoista paikoista, eivätkä he ole lähtökohtaisesti kiinnostuneita samanlaisista asioista. Se, miten Omakehu-hankkeesta viestitään voi olla erilaista kohdattaessa eri ihmisryhmiä. Johdonmukaisuuden turvaamiseksi hankkeen ydinviestin tulisi kuitenkin olla sama.

Liian laajan kohderyhmän riskinä on se, että viesti jää tehottomaksi. Jalkautumisia ja jalkautumisten viestejä miettiessä tulisi määritellä muutamia erilaisia kohderyhmiä, joka mahdollistavat viestin kohdentamisen oikein. Kohderyhmien määrittelemine auttaa selvittämään myös oikeat paikat jalkautumisille. (Lindholm 2018.)

3.2 Jalkautuva työ

Jalkautuvaa työtä tehdään yhä enemmän kaikilla sosiaalialan sektoreilla. Työtä toteuttavat kunnat, järjestöt ja seurakunnat. Sektoreiden jalkautuvaa työtä tekevät tahot ovat viime vuosina lisänneet jalkautumista digitaalisesti, sillä internet ja sosiaalinen media ovat lisänneet suosiotaan ja ihmiset viettävät internetissä paljon aikaa. (Nuorisotyösta.fi. 2022.)

Sosiaalityöntekijät ovat tehneet jalkautuvaa työtä useissa eri hankkeissa. Erilaiset hankkeet ja tukijärjestöt ovat tehneet tavoitettavaa jalkautumistyötä menemällä itse sinne, missä tavoitellut henkilöt viettävät aikaansa (Papunen 2019, 4). Jalkautuva työ on yksilön kohtaamista, joten työssä korostuu erityisesti empaattisuus, tasavertaisuus ja aito kiinnostus. Jalkautuvaa työtä tekevän henkilön on tärkeä ymmärtää myös luottamuksen rakentamisen merkitys (Mt, 10-13).

Erityisesti nuorisotyötä tekevät sosiaalityöntekijät ovat hyödyntäneet jalkautumisen menetelmiä, mutta myös aikuisia, tukea tarvitsevia henkilöitä on pyritty tavoittamaan jalkautumalla. Toimivan jalkautuvan työn yksi ominaispiirre on se, että tuen saaminen tehdään yksilöille helpommin lähestyttäväksi, tulemalla itse tukea tarvitsevien luokse. Ennen jalkautuvan työn aloittamista on kuitenkin hyvä määritellä, mitkä ovat ne paikat ja tilat, joissa tukea tarvitsevia henkilöitä tavoitellaan. (Halikainen 2019, 11-13.)

Esimerkiksi etsivässä vanhustyössä julkiset sosiaalipalvelut ja järjestöt sisältävät verkostoja, joiden kautta löydetään tukea tarvitsevia ikäihmisiä. Tämän vuoksi on koettu, että yhteistyö kuntien, järjestöjen ja seurakuntien välillä on erittäin tärkeää. Tukipalveluista on viestitty myös siten, että ikäihmisen läheinen tai tuttu on voinut ottaa yhteyttä sosiaalityöntekijään ja ilmaissut huolensa läheisensä hyvinvoinnista. Tällöin henkilöä on päästy tavoittamaan ja tukea on päästy viemään hänen luokseen. (Pietilä & Saarenheimo 2018, 574.)

Omakehu-hankkeen kohderyhmään kuuluvat kaikki 15-55-vuotiaat miehet, jotka eivät ole työssä, opiskele tai suorita varusmiespalvelusta. Hankkeen jalkautuva työ tuli siis suunnitella niin, että löytäisimme kyseisen kohderyhmän edustajia. Jalkautumisia suunniteltaessa tuli miettiä laajasti, mistä eri ikäisiä miehiä oli mahdollista löytää. Jalkautumisia suunniteltaessa tuli myös päättää yhdessä toimintatavat, joilla houkuttelemme miehiä mukaan toimintaan. Jalkautumisten suunnitelmaa piti siis kehittää jokaisen jalkautumisen jälkeen.

Jalkautuva työ ei ole helppoa työtä. Tuntemattomille ihmisille puhumaan meneminen ja toimintansa näkyväksi tekeminen vaatii rohkeutta ja sinnikkyyttä. Jalkautuvaa työtä tekevällä henkilöllä tulee olla hyvät ihmisen kohtaamisen taidot, stressinsietokyky, kyky sietää pettymyksiä ja torjumista, sitkeyttä sekä kyky lukea tilanteita. Jokainen ihminen tulee kohdata tasavertaisena yksilönä (Papunen2019, 15.)

Jalkautumisia tehdessä on tärkeä miettiä konkreettisesti sitä, miten viestiä tukipalveluista, joita on tarjolla. Jalkautuvan työn tarkoitus on luoda dialogia hankkeen ja mahdollisten osallistujien välillä ja kertoa heille tarjolla olevista palveluista (Ensi- ja turvakotiliitto 2022). Omakehu-hankkeen jalkautuvan työn tarkoitus on viestiä kohderyhmän miehille hankkeesta, jonka kautta he voivat löytää uusia työkaluja elämänhallintaan.

Jalkautuvalla työllä on myös tarkoitus selvittää erilaisia ilmiöitä ihmisryhmien keskuudessa. Ilmiöt voivat kertoa siitä, missä kohderyhmän henkilöt viettävät aikaansa ja millaisia toimintatapoja ryhmän sisällä toteutetaan. Ilmiöitä seuraamalla ja jalkautuvaa työtä havainnoimalla voidaan selvittää tarkemmin, millaiset keinot toimivat jalkautuvassa työssä. (Papunen 2019, 18.)

Opinnäytetyöni jalkautumisen kokeiluja seuraamalla kerätty aineisto muodostaa aineiston siitä, millaiset keinot toimivat houkuttelemaan hankalassa elämäntilanteessa olevia miehiä mukaan sanataidetyöpajoihin.

3.3 Jalkautuvan työn viestinnällinen osaaminen

Jalkautuvassa työssä korostuu viestinnällinen osaaminen. Jalkautuessa ihmisten joukkoon on hyvä miettiä jalkautumisen keinojen lisäksi konkreettista viestiä, mitä halutaan viedä eteenpäin tai minne halutaan kohdattu henkilö ohjata. (Papunen 2019, 33-34.)

Viestin vastaanottaja tuskin antaa viestin tuojalle täyttä huomiota. Henkilöt, joita lähdetään jalkautumalla tavoittamaan kamppailevat monenlaisien elämän haasteiden parissa, joten viesti tulee miettiä tarkkaan. Kiinnostuksen herättämiseksi pitää aluksi suunnitella, mitä konkreettisesti halutaan tuoda esiin. Tämän jälkeen viesti kannattaa kiteyttää helposti ymmärrettäväksi ja mieleenpainuvaksi vastaanottajalle. (Hakala 2015, 58.)

Kohderyhmän tavoittamiseksi alakohtaista tutkimustyötä on hyvä tehdä ennakkoon. Ymmärtämällä paremmin niitä ihmisiä, joita tavoitellaan, viestiä pystyy kohdentamaan paremmin, joten tarjottavan palvelun arvo ja lupaus tuntuu tavoiteltavissa olevasta henkilöstä henkilökohtaisemmalta ja näin ollen kiinnostavammalta. (Kivirinta 2017, 3-4.) Vaikka Omakehu-hanke ei etsi tuottoa, kohderyhmän tunteminen ja oman arvolupauksensa tarkentaminen kohderyhmälle auttaa tavoittavassa työssä. Mitä paremmin tiedämme kohderyhmän ilmiöt, kiinnostuksen kohteet ja paikat, joissa he viettävät aikaa, sitä paremmin tavoitamme heidät. (Mt. S5-10.)

Vaikka osallistujilta ei vaadittu aiempaa kokemusta sanataiteesta, tavoiteltavan miehen lähtökohtainen kiinnostus taiteenalaan kohtaan toimi helpottavana tekijänä viestin kohdentamisessa. Yksi lähtökohta jalkautumisten suunnitteluun oli etsiä jalkautumisen kohteiksi tiloja ja paikkoja, joissa ryhmätoimintaa on ollut aiemminkin.

Omakehu-hankkeeseen haluttiin tavoittaa muiden järjestöjen toiminnassa olevien miesten lisäksi miehiä, jotka elivät sosiaalitoiminnan ulkopuolella, joten kohderyhmän tavoittamiseen ja jalkautumiskokeiluihin lähdettiin etsimään osallistujia yleisesti ruokajonoista, sekä jalkautumalla julkisiin tiloihin, kuten ostoskeskuksiin.

Kohderyhmän rajaamisessa ja tavoittamisen suunnittelussa auttaa asiakaspersoonan luominen. Asiakaspersoonan rakentaminen hyödyttää kaikessa tavoittavassa kohderyhmäajattelussa. Asiakaspersoonan luomisella tarkoitetaan sitä, että kohderyhmän edustajalle annetaan kuvitteellinen nimi ja pyritään tunnistamaan hänen taustansa, kiinnostuksen kohteita, tarpeita,

tavoitteita ja haasteita. Kuvitteellinen asiakaspersoona auttaa viestinnän suunnittelussa. (Rummukainen, Hakola & Hiila 2019, 90-95.)

Asiakaspersoonan tiedot voi täydentää taulukkoon. Taulukossa luodaan kuvitteellinen asiakaspersoona eli yksittäinen kohderyhmän edustaja. Asiakaspersoona auttaa ymmärtämään yksilön tarpeita ja sitä, mihin ongelmiin henkilö hakee vastauksia. Taulukon avulla voidaan helpottaa myös tavoitettavaa työtä. (Rummukainen ym, 93.)

Tavoittavassa työssä voi käyttää REAN-mallia. Mallin avulla voidaan käydä läpi kohderyhmän edustajan asiakaspolku. Se kuvaa asiakkaan polun aina ensimmäisestä kiinnostuksen herättämisestä asiakassuhteen ylläpitämiseen. REAN-mallin avulla voi helposti miettiä millaisia tarpeita kohderyhmän edustajalla voi olla, missäkin vaiheessa. (Hakola ym,180.)

Malliin sisältyy neljä vaihetta. Reach-vaiheessa asiakkaalle kerrotaan halutusta tuotteesta, palvelusta tai brändistä. Engage-vaiheessa asiakas miettii jo ratkaisuja ongelmaansa ja vertailevat palveluntarjoajia. Activate-vaiheessa asiakas on ostamassa tuotetta, jolloin palveluntarjoajan tehtävä on mahdollistaa helppo lähestyminen. Lopuksi Nurture-vaiheessa asiakassuhdetta ylläpidetään. Vastaukset voi täydentää taulukkoon, johon ostopolun vaiheittaiset vastaukset on täydennetty. (Rummukainen ym, 101.)

REAN-malli on usein tarkoitettu myyntiputken hahmottamiseen. Asiakkaan haluttu toiminta kuvataan siinä neljässä vaiheessa, joka johtaa asiakassuhteen luomiseen. Reach-vaiheessa mietitään myös se, mistä ja miten haluttu kohderyhmä tavoitetaan. Mallia voi siis käyttää omiin tarpeisiin sopivalla tavalla, etsien vastauksia oman tavoittavan työn kehittämisessä. (Niittymaa 2020.)

Vaikka Omakehu-hanke ei ole kaupallinen järjestö, ostopolkua voi käyttää osallistujan kiinnostuksen herättämisen pohtimiseen. Reach-vaiheessa tavoiteltavalle henkilölle tulee esitellä hanke ja tehdä hankkeen toiminta tunnetuksi. Engage-vaiheessa osallistujalle tulee esittää, miksi Omakehu-hanke on juuri sopiva hänelle. Activate-vaiheessa tulee varmistaa, että osallistujan ostopäätös, eli osallistuminen tapahtuu. Nurture-vaiheessa asiakassuhdetta ylläpidetään tuomalla esiin, että hänen osallistumisensa on arvokasta ja tärkeää.

Opinnäytetyössäni ostoputken vaiheiden viestiä tarkennetaan. Asiakaspersoonan ja ostopolun tarkempi hahmottaminen auttaa kohdentamaan viestiä erilaisille ihmisryhmille. Syrjäytymisvaarassa oleva tai syrjäytynyt henkilö on yksilö, joten jalkautuvan työn ja viestin

kohdentaminen auttaa hahmottamaan erilaisia ilmiöitä. Jalkautuvaa työtä tehdessäni havainnoin sitä, voiko kohderyhmää segmentoida, eli löytää kohderyhmän sisältä erilaisia ryhmiä. Havainnoin myös sitä, miten erilaisten ryhmien kiinnostuksen kohteet ja elämän osa-alueet poikkeavat toisistaan. Käytän kohderyhmien jaottelussa apuna asiakaspersoonakorttia, johon merkitsen havaintoihini perustuneet huomiot. Lisään asiakaspersooniin hahmotelman ostopolusta, eli siitä millaista viestiä haluamme antaa eri ihmisryhmille asiakassuhteen eri vaiheissa.

4 MENETELMÄT

Käsitteet ovat tutkimuksen onnistumisen kannalta tärkeitä, sillä käsitteet antavat nimet tutkittavan kohteen osa-alueille. Käsitteisiin sisältyy rakenteellisia merkityksiä ja käsitteiden hierarkioita, jotka selittävät tutkimusta sanallistaen tutkimuksen tuloksia. Erityisesti laadullisessa tutkimuksessa käsitteet ovat tärkeitä, koska tutkittavaa kohdetta selitetään käsitteiden kautta. (Jyväskylän Yliopisto 2021.) Tässä luvussa esittelen tutkimuksen aineiston keräämiseen käytettyjä menetelmiä sekä avaan tutkimusmenetelmien käsitteistöä. Kerron siitä, miten käytin menetelmiä oman tutkimukseni aineiston keräämisessä.

Kokeilemalla kehittäminen tarkoittaa nimensä mukaisesti kehittämistä kokeilujen kautta. Kokeiluja varten tarvitaan idea, jota ryhmässä kehitetään sille asteelle, että kokeilu voidaan toteuttaa jäsennellysti, näin ollen turvaten tiedonkeruu tehdyistä kokeiluista. Tiedonkeruun kannalta on tärkeää, että kokeilu on helppo toteuttaa, eikä suunnitteleminen vie paljoa aikaa. Myös kokeilun kustannukset on hyvä pitää mahdollisimman alhaisina. (Hassi, Paju & Maila 2015, 35.) Kokeilemalla kehittäminen tulee aloittaa tekemällä suunnitelma siitä, mitä ollaan kehittämässä. Kun ideaa lähdetään kokeilemaan, on tärkeä suunnitella kokeilun vaiheet etukäteen. Kokeilun onnistumista auttaa se, että etukäteen tiedetään ne osa-alueet, joihin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Kokeilemiselle tyypillistä on kuitenkin tietty epävarmuus, joten rohkea, keskeneräisen idean kokeileminen on täysin sallittua. (MT, 78.)

Kokeiluja varten idea tulee konkretisoida. Hyvän suunnitelman pohjalta idea on helpompi viedä käytäntöön, jolloin myös toiminnan kehittäminen on helpompaa. Konkreettinen kehittämisen kokeilu muuttaa idean todellisuudeksi. Kokeilun kautta idea voidaan siis todistaa toimivaksi tai epätoimivaksi ja tarvittaessa havainnoida, mitä ideassa tulisi parantaa seuraavaa kokeilua varten, kunnes käytäntöön viety idea on todettu toimivaksi. (Sitra 2022.)

Opinnäytetyössäni tuotin jalkautumisen kokeiluja liittyen kohderyhmän tavoittamiseen. Syrjäytymisvaarassa olevia miehiä oli lähtökohtaisesti hankala tavoittaa, mutta tavoittamistakin vaikeampaa heitä oli sitouttaa hankkeen toimintaan mukaan, kun perinteiset markkinoinnin keinot eivät yksinään olleet riittäviä. Oleellinen lähtökohta tutkimukselleni oli huomioda, että syrjään jääneitä ihmisiä on monenlaisista eri taustoista, eikä heitä tavoiteta samoista viestinnän kanavista.

Jalkautumisten ideointiin ja toteutukseen kuuluu myös haasteiden tunnistaminen. Kun haasteet tunnistetaan, niihin on mahdollista löytää ratkaisuja.

Suurimpana haasteena syrjäytymisen ehkäisyyn tähtäävissä hankkeissa on osallistujien löytäminen. Erityisesti nuorien ihmisten mukaan saaminen on koettu haasteelliseksi. Osallistujien löytämisen lisäksi hankkeen toteuttavien tahojen sitouttaminen on useissa hankkeissa koettu vaikeaksi. (Lääperi 2019.)

4.1 Aineiston kerääminen

Kvalitatiivisella aineistolla tarkoitetaan aineistoa, joka on kerätty havainnoimalla, haastatteleamalla, keskustelemalla, tarkkailemalla tai perehtymällä tiloihin, kuviin tai teksteihin. Tutkimusmenetelmän toimivuuden kannalta on tärkeä lähestyä aineistoa objektiivisesti, huomioiden kuitenkin muu aiheeseen liittyvä lähdeaineisto. Yksi laadullisen tutkimuksen ominaispiirteistä on se, että tutkija menee mahdollisimman lähelle tutkittavaa kohdetta. (Juhila 2021.)

Syrjäytymisvaarassa olevan tai syrjäytyneen henkilön yksilölliset elämän hankaluudet ja taustat tekevät heidän tavoittamisestaan hankalaa. Jokaisen kohderyhmän edustajan taustoihin pitää suhtautua yksilöllisesti, näin ollen heidät pitää kohdata yksilöllisesti. Vaikeimmissa tapauksissa osallistuja täytyy hakea mukaan toimintaan kodistaan, koska kynnys osallistavaan toimintaan on henkilölle liian suuri (Harju 2019).

Opinnäytetyössäni tarkoitukseni oli päästä lähelle hankkeeseen osallistuvia henkilöitä sekä jalkautuvia työntekijöitä ja selvittää, mitkä olivat ne jalkautumistyön ominaispiirteet, jotka herättivät yksilön halun osallistua hankkeen toimintaan. Jokaisen jalkautumisen yhteydessä tein havainnointipäiväkirjaa, johon keräsin empiiristä dataa jalkautumisten toimivuudesta. Tämän lisäksi keskustelin jalkautumistyöhön osallistuneiden henkilöiden kanssa.

Tein havaintomatriisin kysymykset ja keräsin vastauksia niihin jalkautumisista. Havainnoimalla jalkautumisia halusin tietoa siitä, oliko tila oikeanlainen ja kellonaika sopiva. Havainnoimalla halusin tietoa myös siitä, millaisen vastaanoton erilaiset jalkautumisten toimintatavat saivat kohderyhmän edustajilta. Havaintomatriisin kysymykset valikoituivat siten, että saisin vastauksia tutkimuksen ydinkysymyksiin. Kirjoitin erilliseen havaintopäiväkirjaan yksityiskohtaisesti, mitä missäkin jalkautumisessa tapahtui. Havainnointini perustui subjektiivisiin kokemuksiin sekä käymiini keskusteluihin jalkautumisten aikana ja niiden jälkeen.

Omakehu-hankkeen jalkautumisten jälkeen arvioin, onko jalkautumisiin käytetty tila sopiva paikka hankkeen jalkautuvaan työhön. Jalkautumisista sain myös tietoa siitä, millaisia eettisiä ongelmia tuli ratkaista. Arvioimalla jalkautumisia ja niissä huomattuja ilmiöitä yhdessä hankkeen toteuttajien kanssa, voitiin miettiä yhdessä hankkeen kehittämistä jatkossa.

4.2 Osallistuva havainnointi

Käytin tutkimuksessani osallistuvan havainnoinnin metodeja. Osallistuva havainnointi voi olla aktiivista tai passiivista. Passiivisella havainnoinnilla tarkoitetaan sitä, että tutkija ei itse osallistu toimintaan, vaan seuraa enemmänkin sivusta tilanteen kulkua, kun taas aktiivisella havainnoinnilla tarkoitetaan sitä, että tutkija osallistuu itse toimintaan ja vaikuttaa toiminnan kulkuun. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2022.) Osallistuin itse jalkautuvaan työhön suunnitteluvaiheessa, jalkautumistyössä ja havainnointien analysoinnissa, joten osallistuva havainnointini oli aktiivista. Tämän vuoksi osallistuin hankkeen toimintaan ja erityisesti jalkautumisiin hankkeen työntekijän roolissa.

Osallistuvassa havainnoinnissa tutkija tarkkailee toimintaa ja tapahtumia Riippuen tutkittavasta kohteesta, tutkija voi osallistua itse toimintaan saaden kokonaisvaltaisemman kuvan tutkittavasta kohteesta. Havainnointiin voi lisätä myös keskustelua, mikäli tutkittavana kohteena on ihmiset ja heidän toimintansa. (Vilkkä 2006, 35-40.)

Havainnoinnin tuloksia tulee kirjata ylös, jolloin tutkija saa käyttöönsä materiaalia, jota hän voi käyttää tutkimuksessaan. Tutkija voi kirjata havainnoiteja itselleen sopivimmalla tyylillä omaan havainnointipäiväkirjaan, mutta tiedon keräämisessä kannattaa suosia järjestelmää, joka tekee tutkimuksesta säännönmukaisemman. (Opintokeskus Sivis 2022.)

Havainnoinnin tulokset riippuvat havainnoiteja tekevästä henkilöstä. Yksilölliset odotukset tutkimustilanteesta ja subjektiiviset kokemukset vaikuttavat paljon siihen, millaisia havaintoja tutkija tekee. Tutkittavasta kohteesta on kuitenkin mahdollista tehdä loputtomasti havaintoja, joten subjektiivinen havainnointi auttaa rajaamaan havainnoinnin kohteet tiiviille alueelle. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Havainnointia voi käyttää tutkimuksesta riippuen useilla eri tavoilla. Menetelmän tarkoitus on selvittää tutkittavan kohteen toimintaa tai tapahtumia. Havainnoinnilla voi selvittää ilmiöitä, toimintamalleja tai jonkin tuotteen tai toimintatavan toimivuutta. Tärkeää on kuitenkin rajata tutkittava kohde siten, että havainnointi voidaan tehdä suunnitelmallisesti. Tutkimuskohteen

rajaaminen ja havainnoinnin suunnitelmallisuus ovat edellytyksiä luotettavan aineiston keräämiseksi. Tutkimuskohteen rajaamisen jälkeen tulee päättää, mitä tutkittavasta kohteesta halutaan tietää. Havainnoiva tutkimusmenetelmä voidaan jakaa holistiseen, eli yksittäistä tapausta tutkivaksi, tai analysoivaan tutkimukseen, joka pyrkii löytämään yhteisiä ominaisuuksia useamman kohteen välillä. (Routio 2022.) Tutkimukseni oli analysoiva, sillä pyrin löytämään yleisesti toimivia tapoja kohderyhmän tavoittamisessa.

4.3 Havaintomatriisi ja sen kysymykset

Tutkimuksessani säännönmukaisuutta lisää havaintomatriisi, jonka kysymykset rajaavat jalkautumisissa tehtyjen toimenpiteiden vaikutusalueet helposti tarkasteltaviin osa-alueisiin.

Havainnoimalla jalkautumiskokeiluja sain tietoa siitä, mitkä ovat sopivimpia tiloja jalkautumisten toteuttamiselle. Kokeilujen kautta ymmärryksen hankalasti tavoitettavan ihmisryhmän tavoittamisesta laajeni, sillä jokaisen jalkautumisen jälkeen tiesin toiminnasta enemmän.

Havaintomatriisin kysymykset:

1. Missä

Missä jalkautuminen toteutettiin?

- Miten paikka tuki jalkautumisen tarkoitusta? Oliko kellonajalla väliä?

2. Osallistujien määrä

Kuinka paljon paikalla oli ihmisiä?

- Oliko paikalla kohderyhmän edustajia? Oliko enemmän miehiä kuin naisia?

3. Kiinnostavuus

Oliko selkeää kiinnostusta?

- Olivatko paikallaolijat kiinnostuneita? Halusivatko kertoa tarinansa? Kuinka moni kirjoitti tarinoitaan paperille?

4. Kohtaaminen

Miten jalkautumassa olevat henkilöt kohtasivat ihmisiä?

- Tapahtuiko aloitteita myös osallistujien toimesta? Millaisia keinoja ja toimintatapoja käytettiin jalkautumisessa

5. Osallistuminen

Millaista huomiota jalkautuminen sai?

- Jos osallistuja kiinnostui, miten se ilmeni? Jos ei, miten se ilmeni? Mistä kerrottiin/Kirjoitettiin?

6. Palaute

Millaista palautetta saatiin?

- Kerättiinkö palautetta? Millaista palautetta saatiin osallistujilta? Jos kyseessä oli tukisäätiö, millaista palautetta saatiin henkilökunnalta? Millaista palautetta jalkautujilta?

5 TUTKIMUSAINEISTO

Toteutimme hankkeen työntekijöiden kanssa jalkautumisen toimenpiteitä. Jalkautumisen kohteina olivat Uudenmaan alueella toimivien tukijärjestöjen tilat, ruokajonot ja yhdessä sovitut tempaukset. Osan jalkautumisista toteutin yhdessä hankkeen toteuttajien kanssa ja osan toteutin itsenäisesti. Syksyllä 2021 tein jalkautumisia yhdessä hanketiimin jäsenien kanssa ja keväällä 2022 toteutin jalkautumisia itsenäisesti.

Ennen jalkautumisia mietimme hanketiimin kanssa mahdollisia tiloja sekä ajankohtia toteutukselle. Jalkautumisten tarkoitus oli tavoittaa kohderyhmän miehiä laajasti, ja samalla kerätä tietoa siitä, minkä ikäisiä, millaisia taustoja ja millaisia tarpeita löytämilläni henkilöillä oli. Jokaisesta jalkautumisesta oli tarkoitus oppia hieman lisää siitä, mikä toimii ja mikä ei toimi.

Aivan ensimmäisessä jalkautumisessa käytimme esitettä (Liite 1), joka oli hanketiimillä jo aiemmin käytössä. Ensimmäisen jalkautumisen oli tarkoitus jatkaa siitä, mihin hanketiimi oli aiemmin jäänyt. Havainnoimalla jalkautumisia ja henkilöitä sain kuitenkin lisää tietoa, jonka myötä seuraavaa jalkautumista pystyi suunnitella eteenpäin. Ensimmäinen jalkautuminen tehtiin Puhoksen ostoskeskukseen, joka on vahvasti ulkomaalaistaustaisten henkilöiden käytössä oleva alue.

Aloittaessani jalkautumiskokeilut pyrin aktivoimaan hanketiimiä ja hankkeessa mukana olevia taitovalmentajia mukaan jalkautuvaan työhön. Tekemällä jalkautumiskokeiluja ja vastaamalla tutkimuksen ydinkysymyksiin halusin selkiyttää jalkautuvan työn toimintaa, jonka myötä kynnys jalkautumisiin pienenisi hanketiimin sisällä. Jokaisessa syksyn 2021 jalkautumisessa oli mukana vähintään yksi hankkeen toteuttaja. Keväällä 2022 toteutin jalkautumisia verkossa itsenäisesti.

5.1 Syksyn 2021 jalkautumiskokeilut

Se kuinka monta jalkautumista ja kuinka paljon aineistoa tarvittiin, oli hyvin subjektiivinen näkemys. Tiloja ja ihmisiä on Uudenmaan alueella lukuisia. Tutkimuksessani käytin jalkautumisten kohteina paikkoja, jotka tunsin etukäteen hankkeen yhteistyöverkostojen kautta tai keräämäni tietoperustan avulla. Tein ehdotukset jalkautumisen kohteista, jonka jälkeen tilaaja hyväksyi ne. Esite (Liite 1) oli lähtökohta jalkautuvan työn kehittämiseksi. Jalkautuminen toteutettiin Itäkeskuksen vieressä sijaitsevaan Puhoksen ostoskeskukseen

perjantaina 8.10.2021 klo 12.00-14.00. Toinen jalkautuminen tehtiin Hurstin ruoka-apuun Fleminginkadun ja Helsinginkadun kulmassa keskiviikkona 27.10.2021 klo 10.00-13.00. Kolmas jalkautuminen tehtiin Sörkän sympiikseen perjantaina 12.11.2021. klo 10.00-12.00.

Ensimmäinen jalkautuminen tapahtui Puhoksen ostoskeskukseen 8.10.2021 klo 12.00-14.00. Tila valittiin hankkeen toteuttajien ehdotuksesta, koska he tiesivät alueen olevan maahanmuuttajataustaisten henkilöiden käytössä. Puhoksen ostoskeskus sijaitsee Itäkeskuksen vieressä. Ostoskeskuksen alueelle on avattu monia etnisiä ravintoloita ja liikkeitä. Jalkautumassa oli kuusi Omakehu-hankkeen toteuttajaa.

Taulukko 1: Havainnoinnit Puhoksen ostoskeskuksessa. 8.10.2021

Nro	Missä	Vastaukset
1	<p>Puhos</p> <p>Alueella on paljon maahanmuuttajataustaisia henkilöitä. Kellonajalla ei ollut nähtävää merkitystä</p>	<p>Määrä: Paikalla oli useita kymmeniä ulkomaalaistaustaisia henkilöitä. Paikalla oli enimmäkseen miehiä</p> <p>Kiinnostavuus: Kukaan ei kirjoittanut paperille. Kiinnostusta oli, mutta sen osoittaminen jäi pintapuoliseksi. Kiinnostusta herätti erityisesti suomen kielen osaamisen kehittäminen ja mahdollisuus osallistua etänä</p> <p>Kohtaaminen: Ei aloitteita osallistujien puolelta. Alueen yritykset suhtautuivat osaksi epäilevästi, mutta pääasiassa myönteisesti. Suomen kielen osaaminen oli heikkoa alueella.</p> <p>Osallistuminen: Alueen yritykset antoivat jakaa esitteitä, mutta eivät muuten huomioineet. Halu oppia kieltä ja parantaa osallisuuttaan ilmeni keskusteluissa</p> <p>Palautte: Palautetta kerättiin ja saatiin vähän. Moni sanoi, että voi suositella tuttaville. Hankkeelle</p>

		oltiin avoimia, mutta kynnys osallistumiseen suuri. Etänä osallistuminen tuntui houkuttelevan
--	--	--

Jaoin esitteitä (Liite 1) alueen ravintoloihin ja liikkeisiin ja pyysimme heitä jakamaan niitä eteenpäin. Liikkeiden henkilökunta oli myönteinen esitteiden jakoon. Suoria kohderyhmän kohtaamisia oli vähän, mutta kiinnostusta hankkeen toimintaa kohtaan oli muutamissa keskusteluissa. Paikallisen liikkeen työntekijät innostuivat hankkeesta erityisesti suomen kieltä kehittävänä toimintana. Paikallisen liikkeen työntekijät kertoivat, että voisivat mahdollisesti osallistua, mutta mieluummin etänä. Puhoksen ostoskeskukseen jalkautumista helpotti se, että joukossamme oli henkilö, joka osasi avata hankkeen tarkoitusta tarkemmin alueella liikkuville henkilöille, heidän omalla äidinkielellään.

Jalkautumisesta opittiin, että esitteiden jakoon suhtaudutaan pääasiassa myönteisesti. Yritykset kuitenkin haluavat tietää millaisesta asiasta olemme tietoa jakamassa. Ulkomaalaistaustaisia henkilöitä tavoiteltaessa on hyvä olla mukana kielitaitoinen henkilö, joka osaa tarvittaessa avata hankkeen toimintaa selkeämmin. Ulkomaalaistaustaisille henkilöille kielen oppiminen tuntuu kiinnostavalta. Mahdollisuus osallistua etänä pienentää kynnystä osallistumiseen. Esitteessä ollut kilpailu sai vähän kiinnostusta, mutta kiinnostavammalta tuntui hankkeen toiminta itsessään.

Toinen jalkautuminen tehtiin keskiviikkona 27.10.2021 klo 10.00–13.00. Jalkauduimme Hurstin ruoka-apuun, joka järjestetään Helsinginkadun ja Fleminginkadun kulmassa aina keskiviikkoisin ja perjantaisin noin klo 10.00 alkaen. Ruoka-avun tarkoitus on tukea vähäosaisia ruokakasseilla. Jalkautumassa oli kaksi hankkeen toteuttajaa. Hurstin apu laittaa valmiiksi ruokakasseja, joita jaetaan ihmisille. Ruokakasseja saa hakea kuka tahansa apua tarvitseva henkilö.

Taulukko 2: Havainnoinnit Hurstin ruoka-avussa 27.10.2021.

Nro	Missä	Vastaukset
2	Hurstin ruoka-apu Henkilöitä kaikista taustoista. Kellonaika oli	Määrä: Ruokajonossa oli useita satoja henkilöitä

	ainoa mahdollinen johtuen Hurstin ruoka-avun aikataulusta	<p>Kiinnostavuus: Yksittäisiä kiinnostuneita löytyi. Tarinan kertominen oli enimmäkseen suullista. 15 paperia palautettiin.</p> <p>Kohtaaminen: Aloitteita tehtiin pääosin jalkautujien osalta. Yksittäiset henkilöt tulivat kysymään meiltä, mitä olemme tekemässä. Lähestyimme henkilöitä pyytäen heitä osallistumaan kilpailuun.</p> <p>Osallistuminen: Suurimmaksi osaksi osallistujat välttelivät katsekontaktia eivätkä halunneet puhua. Yksittäiset henkilöt halusivat suositella tuttaville tai voittaa kilpailusta jotain. Osallistujat kertoivat siitä mikä ärsytti, mutta myös siitä mistä olivat kiitollisia.</p> <p>Palaute: Palautetta annettiin suullisesti. Hanketta pidettiin hyvänä asiana, mutta osallistuminen ei saanut suurta huomiota. Hanketta haluttiin kuitenkin suositella muille.</p>
--	---	---

Sovimme, että jaamme esitteitä (Liite 2) jonossa odottaville henkilöille. Pyysimme heitä kirjoittamaan ärsytyksistään tai muista tunteistaan esitteeseen ja palauttamaan kirjoituksensa. Palautuneiden papereiden joukosta valitsimme yhden kirjoituksen, joka palkittiin hankkeen hupparilla. Ruokajonossa oli miehiä ja naisia, nuoria ja vanhoja. Ensimmäiset iäkkäämmät herrat alkoivat kertoa tarinoitaan enemmänkin, mutta osaa ei näyttänyt kiinnostavan hankkeemme juuri ollenkaan. Koska meiltä puuttui kirjoitusalue, selkeän tekstin kirjoittaminen oli hankalaa. Suurin osa otti esitteemme vain itselleen, mutta eivät palauttaneet. Osa kirjoitti vain puhelinnumerosa paperiin. Yksi nainen pyysi esitteitä itselleen, että voisi viedä niitä eteenpäin. Suurta kiinnostusta hanketta kohtaan ei ollut, mutta mahdollinen voittaminen kiinnosti. Lopulta valitsemamme voittaja, ei lunastanut voittamaansa hupparia.

Jalkautumisesta opimme, että kilpailun järjestäminen jalkautumisten yhteydessä ei ole niin tärkeää. Paikalla olevat henkilöt antoivat kiitosta siitä, että tällaisia hankkeita järjestetään. Opimme myös sen, että kun jalkaudumme, tarvitsemme mukaamme kirjoituslupaa ja tarpeeksi kyniä. Koska esitteemme palautettiin kirjoittamisen jälkeen, emme voineet olla varmoja, että hankkeestamme mahdollisesti kiinnostuneet henkilöt muistaisivat, kuinka meihin saa yhteyden, mikäli he haluaisivat myöhemmin ottaa yhteyttä. Ruokajonossa on eri ikäisiä ihmisiä monista eri taustoista.

Kolmas jalkautuminen kohdistui Sörkän symppikseen 12.11.2021 klo 10.00–12.00. Sörkän Symppis on päihde- ja mielenterveysongelmaisten tukitoimintaa ja neuvontaa tarjoava järjestö, jonka asiakkaat ovat pääsääntöisesti 35–45-vuotiaita miehiä. Sörkän Symppiksestä kuka tahansa ongelmista kärsivä henkilö voi hakea tukea ja apua elämänsä korjaamiseen. Jalkautumisen aikana Sörkän symppiksessä oli tarjolla ilmaista aamupalaa asiakkaille. Jalkautumassa oli kolme hankkeen toteuttajaa.

Taulukko 3: Havainnoinnit Sörkän symppiksessä 12.11.2021.

Nro	Missä	Vastaukset
3	<p>Sörkän Symppis</p> <p>Ajankohta oli sopiva, sillä tilassa tarjottiin aamupalaa. Paikalla oli tästä syystä paljon ihmisiä. Enimmäkseen miehiä</p>	<p>Määrä: Paikalla oli pääsääntöisesti miehiä 10–15 henkilöä</p> <p>Kiinnostavuus: Kirjoittaminen ja kertominen tuntui kiinnostavan useita. Hanke ei saanut suurta huomiota vaan enimmäkseen tilanteessa oleva mahdollisuus puhua toiselle henkilölle. Lähes kaikki paikallaolijat halusivat kertoa jotain</p> <p>Kohtaaminen: Rauhallinen lähestymistapa näytti tuntuvan luottamusta herättävältä. Osallistujien puolelta aloitteen tekeminen oli enimmäkseen ihmettelyä, mitä olimme tekemässä siellä.</p> <p>Osallistuminen: Osallistujat halusivat kertoa omia tarinoitaan. Osa paikallaolijoista ei halunnut kirjoittaa, mutta halusi kertoa.</p>

		<p>Palaute: Osallistujat olivat iloisia, kun joku halusi kuunnella. Paikalla oli innokkaita kirjoittajia, mutta hankkeen toiminta ei kiinnostanut. Paikan työntekijät innostuivat hankkeesta.</p>
--	--	--

Olin aiempien jalkautumisten yhteydessä havainnoinut, että kilpailun järjestäminen jalkautumisen yhteydessä ei herätä kiinnostusta, joten toteutimme jalkautumisen ilman kilpailua. Esitteessämme (Liite 3) pyysimme osallistujia kertomaan tarinansa haluamallaan tavalla. Esitteiden lisäksi kerroimme hankkeesta ja sen toiminnasta. Moni Sympin asiakkaista kertoi tarinoitaan innokkaasti. Osallistujat kertoivat elämänsä ongelmista ja siitä mikä elämässä on hyvin. Monissa kirjoituksissa toivottiin elämänlaadun parantumista ja päihderiippuvuudesta kuntoutumista. Monet paikallaolevista asiakkaista kärsivät selvästi vakavista päihdeongelmista, asunnottomuudesta ja laaja-alaisista elämänhallinnan ongelmista. Jalkautuminen herättikin eettisen kysymyksen siitä, onko sopivaa järjestää yhteisiä sanataidepajoja päihdekuntoutujien ja aktiivisesti päihteitä käyttävien henkilöiden kanssa, tai kuinka sanataidepajat tulisi järjestää niin, että aktiivinen päihteiden käyttö ei luo ongelmia muille osallistujille. Sympin asiakkaat toivat oma-aloitteisesti esiin, että tarvitsevat apua ja haluavat kuntoutua. Mielenkiintoisena havaintona oli asiakkaiden suuri kiinnostus omien tarinoiden kertomiseen. Hanke tuntui osallistujista kiinnostavalta, mutta kukaan paikallaolijoista ei ilmaissut selkeää halukkuutta osallistua aktiivisesti hankkeen toimintaan.

Jalkautumisesta opimme, että osallistujan empaattinen kuunteleminen toimii erinomaisesti kiinnostuksen herättämiseksi. Kiinnostuksen herättämiseksi ei tarvitse miettiä monimutkaista esitettä. Se, että on henkilö, joka haluaa kuulla tarinan, toimii jo itsessään kiinnostusta herättävänä lähtökohtana. Tukijärjestöihin jalkauduttaessa on tärkeä sopia järjestön työntekijöiden kanssa toimintatavoista. Heiltä voi saada hyviä ideoita hankkeen kehittämiseen ja kohderyhmän tavoittamiseen. Jalkautuessa on hyvä huomioida, millaisia eettisiä ongelmia voi syntyä tavoitellessa ihmisiä, jotka elävät täysin erilaisissa tilanteissa.

5.2 Kevään 2022 jalkautumiskokeilut

Alkukeväästä 2022 jatkoin jalkautumiskokeiluja verkossa, sillä uusi koronavirusmuunnos omikron aiheutti uusia sulkutiloja Uudellamaalla. Lähes kaikkien järjestöjen toiminta oli

tilapäisesti lakkautettu tai toteutettiin etänä. Sovin tilaajan kanssa, että etsin Facebookista yksinäisille, päihderiippuvaisille, eronneille ja mielenterveyden ongelmista kärsiville ihmisille tarkoitettuja ryhmiä ja jalkaudun niihin.

Facebook-ryhmien lisäksi sovin myös Kriminaalihuollon tukisäätiön (Krits) kanssa, että osallistun yhteen heidän järjestämäänsä etäryhmään. Krits tuottaa asiantuntijapalveluita rikostaustaisille henkilöille sekä heidän läheisilleen. Heidän toimintansa kautta henkilö saa apua, mikäli hänelle on tulossa rikostuomio tai hän on vapautumassa vankilasta.

Taulukko 4: Havainnoinnit Kritsin etäryhmässä 27.1.2022.

Nro	Missä	Vastaukset
4	<p>Krits etäryhmä</p> <p>Paikalla oli henkilöitä, jotka etsivät uudenlaisia mahdollisuuksia elämänsä parantamiseen. Etäryhmiä pidettiin alkuvuodesta joka päivä klo 13.</p>	<p>Määrä: Paikalla oli henkilökuntaa ja viisi osallistujaa.</p> <p>Kiinnostavuus: Osa ryhmässä olijoista oli jo osallistunut Omakehu-hankkeen toimintaan. Etäryhmässä oli ainoastaan yksi uusi mahdollinen osallistuja, joka osoitti kiinnostusta kuuntelemalla, mutta ei osallistunut keskusteluun.</p> <p>Kohtaaminen: Etäryhmässä esittelin hankkeen ja sen toiminnan. Esittelin verkkosivut ja kerroin, mitä aiemman vuoden ryhmissä oli tehty. Korostin, että osallistua saa täysin omilla ehdoilla.</p> <p>Osallistuminen: Osa tavoitetuista henkilöistä oli jo osallistunut hankkeen toimintaan. He kertoivat hankkeen olleen rakentava ja positiivinen kokemus.</p> <p>Palaute: Paikalla oli kaksi naista, jotka ihmettelivät sitä, miksi hanke on vain miehille.</p>

Osallistuin Kriminaalihuollon tukisäätiön järjestämään etäryhmään torstaina 27.1.2022. Ryhmiä järjestettiin tammikuussa joka päivä klo 13. Olin aiemmin sopinut henkilökunnan

kanssa, että tulen ryhmään esittelemään hanketta. Etäryhmässä oli vain viisi osallistujaa, joista kaksi oli ollut mukana Omakehu-hankkeen toiminnassa aiemminkin. Kaksi paikallaolevaa naista toivoivat, että tällaista toimintaa järjestettäisiin myös naisille. Esittelin hankkeen toimintaa ja kerroin kevään aikatauluista. Kerroin paikallaoleville henkilöille hankkeen taustasta ja siitä, millaisia kirjoituksia aiemman vuoden aikana tehtiin. Keskustelun aikana ilmeni, että hankkeessa mukana olevat miehet suunnittelivat myös naisille suunnatun kirjoitusryhmän aloittamista, sillä olivat kokeneet Omakehu-hankkeen toiminnan mieluisaksi. Etäryhmässä oli ainoastaan yksi henkilö, joka olisi voinut tulla toimintaan mukaan uutena osallistujana. Hän kuunteli esitelmäni, mutta ei osoittanut suoraa kiinnostusta toimintaa kohtaan. Korostin esitelmässäni, että mukaan saa tulla omilla ehdoilla, eikä hankkeen toimintaan osallistuminen sido mihinkään.

Jalkautumisesta opin, että naiset saattavat kokea itsensä ulkopuolisiksi. Se, miksi hanke on tarkoitettu vain miehille, saattaa naisista tuntua siltä, että miehille on tarjolla enemmän palveluita ja tukea. Sukupuolisensitiivisyyttä tulee siis korostaa ja miettiä voisiko naisille olla jotain samanlaista toimintaa.

Liityin viitteen ryhmään Facebookissa ja aloitin keskusteluita aikavälillä 21.1.–30.1.2022. Ryhmät olivat tarkoitettu yksinäisille, päihderiippuvaisille, miesten tunnetaidoista keskustelemiseen ja mielenterveysongelmista keskustelemiseen. Kokeilin muutamaa erilaista lähestymistapaa ihmisten tavoittamiseksi ryhmissä.

Taulukko 5: Havainnoinnit Facebookin ryhmissä aikavälillä 21.1.–30.1.2022.

Nro	Missä	Vastaukset
5	<p>Facebook ryhmät</p> <p>Aloitin keskusteluita ryhmissä, jotka olivat tarkoitettu yksinäisille, riippuvuuksista kärsiville, miehille, mielenterveydestä puhumiselle</p>	<p>Määrä: Ryhmissä on yhteensä tuhansia jäseniä. Tykkäyksiä tuli kymmeniä ja keskusteluun osallistui noin kaksikymmentä henkilöä. Yksi yhteydenotto yksityisviestillä</p> <p>Kiinnostavuus: Ryhmissä on kaikkien sukupuolien edustajia. Kiinnostusta keskusteluun tuli erityisesti naisilta. Suora hankkeen markkinointi ei herättänyt keskustelua, mutta kirjoittamisesta puhuminen oli yleistä.</p>

		<p>Kohtaaminen: Keskustelunaloituksia ryhmissä. Suora hankkeen markkinointi ei saanut huomiota, mutta kommentit kirjoittamisesta saivat ihmiset kertomaan omista kirjoituksistaan.</p> <p>Osallistuminen: Ihmiset kertoivat omista kirjoituksistaan. Yksi yksityinen yhteydenotto henkilöltä, joka olisi valmis kertomaan tarinansa päihdekuntoutujana.</p> <p>Palaute: Palautetta ei tullut keskusteluun osallistuneilta. Jalkautujan näkökulmasta sosiaalisen median ryhmiin jalkautuminen on matalan kynnyksen toimintaa, jota voi helposti toteuttaa mistä vain.</p>
--	--	---

Ensimmäinen kokeilu oli kutsua ihmisiä kertomaan tarinansa Omakehu-hankkeen kirjoitusryhmiin. Keskustelunaloitus ei kuitenkaan saanut yhtään huomiota. Seuraavaksi kysyin yhteisössä yleisesti, harrastaako ryhmän jäsenet kirjoittamista. Kysymys sai enemmän huomiota, mutta pääasiassa naisilta. Kaikissa keskustelunaloituksissa toin Omakehu-hankkeen näkyväksi. Viimeinen keskustelunaloitukseni oli päihderiippuvaisten ryhmään, jossa kysyin, haluaisiko joku kertoa tarinansa. Kerroin samassa viestissä Omakehu-hankkeesta. Tällä keskustelunaloituksella sain yhden yhteydenoton henkilöltä, joka oli kiinnostunut kertomaan tarinansa. Hänen kanssaan keskustelu jäi odottamaan kevään 2022 kirjoitusryhmiä.

Jalkautumisesta opin, että naiset vastaavat aktiivisemmin julkaisuihin. Opin myös, että suora hankkeen markkinointi ei herätä kiinnostusta, vaan jalkautuminen kannattaa aloittaa yleisellä keskustelulla. Keskustelussa kannattaa olla aktiivisesti läsnä. Päihderiippuvaisten ryhmässä oman tarinan kertominen tuntui herättävän huomiota. Muissa ryhmissä keskustelua herätti enimmäkseen vain tiedustelu siitä, ovatko ryhmän jäsenet aktiivisia kirjoittajia ja millaisia tekstejä he tuottavat. Ryhmiin jalkautuminen on helppoa ja nopeaa. Sitä voi tehdä jokainen hankkeen toteuttaja esimerkiksi omalla puhelimella.

5.3 Tärkeimmät havainnot

Kokeilujen perusteella kohderyhmää pystyy segmentoida. Omakehu-hanke toimii Uudenmaan alueella, joten lähtökohtaisesti osallistujia tulee hakea pääkaupunkiseudulta.

Puhoksen ostoskeskuksessa tehdyn havainnoinnin perusteella, yksi ryhmä voi olla ulkomaalaistaustaiset miehet. Tälle ryhmälle Omakehu-hanke toimii houkuttelevana, jos heidän on mahdollista oppia suomen kieltä ja integroitua sitä kautta yhteiskuntaa. Maahanmuuttajia tavoitettaessa hankkeeseen on tärkeä saada mukaan henkilö, joka osaa lähestyä kyseisiä henkilöitä selkeästi ja uskottavasti. Sanataidetyöpajoja kannattaa markkinoida ulkomaalaistaustaisille syrjään jääneille miehille suomen kielen osaamista edistävänä hankkeena.

Toinen selkeästi erottuva ryhmä, joka nousi esille jalkautumiskokeiluissa, olivat työikäiset 30–50-vuotiaat miehet. Ikäluokka oli vahvimmin edustettuna jokaisen jalkautumisen aikana. Ryhmän edustajilla oli hankalia elämänhallinnan ongelmia. Useilta puuttui työn ja asunnon lisäksi tuki elämänsä parantamiseksi. Monilla miehistä terveys oli heikentynyt ja vaarassa heikentyä lisää. Omakehu-hankkeen toiminta näyttäytyy kiinnostavana, mikäli hankkeesta viestitään kehittävänä toimintana, joka voi parantaa elämänlaatua.

Kevään 2021 aikana tehtyjen jalkautumiskokeilujen aikana havaitut kaksi tarkempaa ryhmää muodostivat omat, tiiviimmät kohderyhmänsä, joille Omakehu-hanke voisi kohdentaa tarkempaa viestinnällistä tavoittamistyötä. Näiden kahden ryhmän ulkopuolelle jäivät 15–30-vuotiaat ja 50–55-vuotiaat miehet.

Nuorilla, jotka ovat suorittaneet ainoastaan peruskoulun, on suuri syrjäytymisriski. Syrjäytymisvaarassa olevat nuoret voivat myös huonommin laajasti eri hyvinvoinnin osa-alueilla. (Karvonen & Kestilä 2014 , 160.) Omakehu-hankkeen yhtenä pienempänä kohderyhmänä kannattaakin huomioida nuoret 15–30-vuotiaat vain peruskoulun suorittaneet nuoret. Elämän sanallistamisen avulla nuori voi hakea tai selkiyttää suuntaa elämälleen.

Kaikista hankalimmin työllistyvä ryhmä on yli 50-vuotiaat. Pelkästään ikä alkaa hidastaa työllistymismahdollisuuksia. On myös huomattavaa, että osa iäkkäämmistä henkilöistä ei hae aktiivisesti töitä tai ole työkykyisiä. Vaikka iäkkäämpien työllistyminen on parantunut Suomessa viime vuosina, on ikääntyneen henkilön työllistyminen vieläkin erittäin hankalaa. (Lukkarinen 2020.) Parhaassa tapauksessa Omakehu-hanke voi tukea iäkkäämpien miesten

työllistymistä, mutta tärkeimpänä huomiona on ihmisryhmän elämänlaadun parantaminen sosiaalisen toiminnan avulla.

Jalkautumisia havainnoimalla sain tietoa siitä, mitkä ovat ne osa-alueet, joita erityisesti tulisi kehittää työtä tehdessä. Tärkeimmät huomiot, jotka tein olivat:

1. Viestiä tulee kohdentaa tarkemmaksi eri ihmisryhmille, koska ihmiset elävät monialaisissa tilanteissa ja ovat kiinnostuneita erilaisista asioista.
2. Empaattinen lähestyminen ja vilpitön halu kuulla osallistujan tarina herättää luottamusta ja antaa rohkeutta tarinan kertomiseen.
3. Suora markkinointi ei herätä yhtä suurta kiinnostusta kuin vastavuoroinen keskustelu.
4. Naiset saattavat kokea, että heitä syrjitään.
5. Jalkautuvasta työstä tulee keskustella avoimesti kaikkien hankkeen osallisten kanssa.
6. Jalkautuessa fyysisesti työparin tuki tuo rohkeutta tavoittavaan työhön.
7. Internetiin voi jalkautua itsenäisesti ja pienellä kynnyksellä.
8. Eettisiä ongelmia herää jalkautuvassa työssä jatkuvasti. Ne kannattaa nostaa esille hanketiimin ja osallistujien kanssa avoimesti.
9. Jalkautumalla tavoitetaan pitkäjänteisen työn kautta.

6 KEHITTÄMISEHDOTUKSIA

Tärkeimpiin havaintoihin pohjaten tein kehittämisehdotukset hankkeen jalkautuvaan työhön. Ensimmäisessä ehdotuksessa loin asiakaspersoonakortit, joihin hahmotin kohderyhmän edustajan ostopolun. Kohderyhmää segmentoimalla hankkeen viesti tarkentuu ja toiminnasta voi viestiä kiinnostavammin erilaisille ryhmille.

Toinen kehittämisehdotukseni liittyi jalkautuvaa työtä tekevien henkilöiden kouluttamiseen. Ilman sopivaa perehdytystä jalkautuja voi kokea työn ahdistavana ja tuloksettomana. Hyvin suunniteltu jalkautuminen mahdollistaa sen, että viesti tavoittaa oikeat henkilöt. Työtä kannattaa tehdä ryhmissä tai vähintään pareittain, koska työparin tuki tuo rohkeutta työhön

Kolmannessa ehdotuksessa puhutaan ihmisen kohtaamisesta. Tuloksellinen tavoittava työ vaatii pitkäjänteistä luottamuksen rakentamista. Empaattinen ja tasavertainen kohtaaminen on tärkein ominaisuus henkilössä, joka tekee jalkautuvaa työtä.

Neljännessä ehdotuksessa pohdin hankkeen viestinnällistä kehittämistä. Havainnointieni pohjalta suora markkinointi ei ole kovin kiinnostavaa. Hankkeen kannattaa huomioida myös sukupuolisensitiivisyys siten, että naiset eivät koe itseään ulkopuolisiksi.

6.1 Asiakaspersoonakortit

Hankkeen asiakaspersooniin on lisätty REAN-mallia hyödyntävä asiakaspolku, jossa kuvataan asteittain kohderyhmän edustajan tavoittaminen. Hanke toimii Uudenmaan alueella, joten kohderyhmän tavoittamista tulee tehdä pääkaupunkiseudulla. Hankkeeseen voi osallistua, vaikka ei olisi aiempaa tuntemusta sanataiteesta tai kiinnostusta kirjoittamiseen. Tavoittavassa työssä tärkeintä on hahmottaa kohderyhmän edustajan tarpeet ja tavoitteet. Haasteita miettimällä etukäteen, voidaan yksilöiden ongelmiin varautua. Hankkeen ydinviesti säilyy samankaltaisena jokaisen ryhmän kohdalla, mutta tarkempi ryhmän tuntemus auttaa tekemään toiminnasta kiinnostavampaa. Taulukoissa on kohderyhmän edustajalle annettu kuvitteellinen nimi. Asiakaspolun ja Rean-mallin vastaukset perustuvat havainnoiteihin, joita tein jalkautumisten aikana.

Taulukko 6: 15–30-vuotiaat asiakaspersoonan ja rean-mallin havainnot.

1. Nimi:	Tausta ja demografia	Harrastukset/Kiinnostukset
-----------------	----------------------	----------------------------

Teemu 15–30 v	Uusimaa	Musiikki, pelaaminen, tietotekniikka		
Tarpeet	Tavoitteet	Esteet		
Opiskelupaikan tai työpaikan löytäminen.	Itsenäistyminen, elämänhallinnan kehittäminen	Huono menestys peruskoulussa, yleinen huonosisuus, sosiaalisten suhteiden puute		
Polku	Reach	Engage	Activate	Nurture
Mitä halutaan kertoa?	Ryhmissä kehitetään taitoja ja luodaan sosiaalisia suhteita	Kirjoitetaan sinua kiinnostavista asioista	Mukaan saa tulla omilla ehdoilla.	Tehdään tekstejä julkaistavaksi ja portfolio
Mitä haasteita?	Hankala tavoittaa	Ei nähdä hyötyjä	Osallistumisen kynnys on liian suuri	Sitoutuminen on hankalaa

Taulukossa on esiteltyä nuorten miesten edustaja. Nuorilla miehillä elämän haasteellisuutta lisää koulutuksen puute. Päihderiippuvuus ja henkilökohtaiset elämänhallinnan ongelmat tekevät elämästä haastavaa. Nuorten miesten syrjäytymisriskiä lisäävät myös traumat ja perheen ongelmat kasvun aikana. Nuoren hankalat taustat aiheuttavat sen, että hän ei ole kyennyt muodostamaan suuntaa elämälleen. Omakehu-hankkeen tulee siis tukea nuorta elämän suunnan etsimisessä.

Taulukko 7: 30–50-vuotiaat asiakaspersoonan ja rean-mallin havainnot.

2. Nimi:	Tausta ja demografia	Harrastukset/Kiinnostukset
Juha 30–50 v	Uusimaa	Harrastusten puute

Tarpeet		Tavoitteet		Esteet	
Elämänhallinnan kehittäminen, yhteisöllinen toiminta		Kuntoutuminen ja työllistyminen		Vakavat elämänhallinnan ongelmat	
Polku		Reach	Engage	Activate	Nurture
Mitä halutaan kertoa?		Elämän sanallistaminen tukee elämänlaadun parantamista	Hanke tukee kuntoutumista	Mukaan voitulla milloin vain.	Tekstit ovat kiinnostavia ja ne halutaan julkaista.
Mitä haasteita?		Ei koe tarpeelliseksi	Hankaluudet varjostavat elämää	Hanke tuntuu liian sitovalta	Ei tunne kirjoittamista merkitykselliseksi

30–50-vuotiaat miehet olivat kaikista vahvimmin edustettuina kaikissa jalkautumisissa. Monilla miehistä oli taustalla pitkäaikaista päihteiden käyttöä ja syrjäytymistä. Jalkautumisten aikana miesten keskuudessa näkyi halu kuntoutua ja löytää apua. Kirjoitusryhmiä kannattaa siis markkinoida kuntoutusta edistävänä toimintana.

Taulukko 8: 50–vuotiaat ja vanhemmat asiakaspersoonan ja rean-mallin havainnot.

3. Nimi:		Tausta ja demografia		Harrastukset/Kiinnostukset	
Tapani 50- v		Uusimaa		Lukeminen	
Tarpeet		Tavoitteet		Esteet	
Sosiaaliset suhteet		Elämänlaadun parantaminen		Heikko terveys, vaikea liikkuminen, erakoituminen	
Polku		Reach	Engage	Activate	Nurture

Mitä halutaan kertoa?	Hankkeessa lisätään sosiaalisia suhteita	Ryhmällä on voimauttava vaikutus	Voi osallistua etänäkin	Kaikki kirjoitukset ovat tärkeitä
Mitä haasteita?	Ei tavoiteta ja elämänhallinta voi olla täysin kadonnut	Erakoituminen on liian vahvaa	Terveydelliset ongelmat ovat haasteellisia	Tuntuu, että hanke ei tue sosiaalisuutta tarpeeksi

Kaikista hankalimmin työllistettävä ihmisryhmä on yli 50-vuotiaat miehet. Pitkäaikaistyöttömyys, päihdeongelmat ja yksinäisyys ovat vahvasti läsnä iäkkään ja syrjäytyneen miehen elämässä. Useilla iäkkäämmistä miehistä on myös vaikeita terveysongelmia.

Taulukko 9: Ulkomaalaistaustaiset asiakaspersoonan ja rean-mallin havainnot.

4. Nimi:	Tausta ja demografia		Harrastukset/Kiinnostukset	
Ali/Ulkomaalaistaustaiset	Uusimaa		Ei harrastuksia	
Tarpeet	Tavoitteet		Esteet	
Suomen kielen opettelu, integroituminen yhteiskuntaan	Työn löytäminen, työn tekemisen helpottaminen		Kielitaitoa ei ole, omat verkostot ovat houkuttelevampia	
Polku	Reach	Engage	Activate	Nurture
Mitä halutaan kertoa?	Hankkeessa voi kehittää kielen osaamista	Työstä saa kehittävää palautetta	Osallistujalla on vapaus vaikuttaa kirjoituksiin	Jokainen kirjoitus kehittää lisää

Mitä haasteita?	Hanke tuntuu liian hankalalta	Kielen kehittäminen on liian vaikeaa	Muut menot vaikeuttavat sitoutumista	Kielellisen osaamisen kehittäminen on hankalaa
-----------------	-------------------------------	--------------------------------------	--------------------------------------	--

Ulkomaalaistaustaisilla miehillä syrjäytymistä lisää erityisesti hankala integroituminen yhteiskuntaan. Kielitaidon parantaminen ja yhteisöllinen toiminta ovat ulkomaalaistaustaisille kiinnostavia tekijöitä.

Omakehu-hankkeen kohderyhmään kuuluvat kaikki 15–55-vuotiaat syrjäytyneet tai syrjäytymisvaarassa olevat miehet. Jaottelemalla laaja kohderyhmä pienempiin ryhmiin, on hanketyöntekijöiden helpompi hahmottaa se, millaisilla keinoilla voidaan jatkossa tavoittaa henkilöitä ja tuoda heitä mukaan toimintaan. Mainitut asiakaspersonakortit pohjautuvat opinnäytetyössäni tehtyihin havaintoihin, mutta hankkeen kannattaa tarkentaa ja kehittää asiakaskortteja jatkuvasti, jokaisen jalkautumisen jälkeen.

6.2 Jalkautuvan työn haasteet ja työhön perehdyttäminen

Jalkautuvalla työllä on mahdollisuus kartoittaa erilaisia ilmiöitä ihmisten keskuudessa. Työn avulla voidaan tuoda esiin puutteita sosiaalipalveluissa ja kehittää hyvinvointiin tähtäviä hankkeita paremmiksi. Työssä kuitenkin kohdataan usein hankalia tilanteita, jotka saattavat jännittää kokeneitakin jalkautuvan työn tekijöitä. Työtä tekevän henkilön omat ennakkoluulot tai tietämättömyys voi vaikuttaa siihen, miten työtä toteutetaan. Jalkautuvassa työssä onkin tärkeä reflektoida omia tunteitaan, ennakkoluulojaan ja käytöstään työtä tehdessä sekä keskustella niistä muiden hankkeen toteuttajien kanssa avoimesti. (Kansanen 2018.)

Huomasin opinnäytetyötä tehdessäni, että jalkautumisten aikatauluttaminen yhdessä muiden hankkeen toteuttajien kanssa on haastavaa. Sitoutuminen tavoittavaan työhön tuntui hankalalta, sillä kaikilla toteuttajilla oli elämässään muita, aikaa vieviä tehtäviä. Yhteinen sopiminen kaikkien hankkeen toteuttajien kanssa on osa toimivaa sisäistä viestintää. Selkeä ja vastavuoroinen kommunikaatio hankkeen sisällä on tärkeää jalkautumisten suunnittelussa.

Jalkautuvan työn haasteisiin on tärkeä varautua ennen jokaista jalkautumista. Työpareittain tai ryhmissä on hyvä keskustella asioista, jotka saattavat jännittää jalkautuvaa työtä tekeviä henkilöitä. Keskustelu on tärkeää myös jalkautumisten jälkeen. Jalkautuvan työn kokemuksista

puhuminen avoimesti työyhteisössä auttaa työn kehittämässä. Kokemus työstä ja avoimuus työn haasteista tuo lisää varmuutta jalkautumisten toteuttamiseen.

Ihmiset, joita pyritään tavoittamaan jalkautumalla sinne, missä he viettävät aikaansa, saattava elää erittäin hankalissa elämäntilanteissa. Henkilön tavoittaminen onkin siis usein pitkän luottamussuhteen rakentamisen tulos, joten työtä tulee tehdä kärsivällisesti pitkällä aikavälillä.

Tavoittava jalkautumistyö vie paljon aikaa ja vaatii johdonmukaisuutta. Hankkeen toteuttajat eivät voi odottaa, että yksittäisen jalkautumisen jälkeen kohderyhmän mies on valmis osallistumaan hankkeen toimintaan aktiivisesti.

Haasteet tulee huomioida jokaisessa viikkopalaverissa. Taitovalmentajilta ja osallistujilta tulee tiedustella säännöllisesti sitä, mikä heidän näkökulmastaan on haastavaa. Haasteet tulee ratkaista avoimesti kuunnellen kaikkia, joita kyseessä olevat haasteet koskettavat.

Uudet taitovalmentajat pitää perehdyttää jalkautuvaan työhön. Jalkautumisista tulee puhua säännöllisesti vähintään kaksi kertaa kuukaudessa. Jalkautumiset tulee sopia hyvissä ajoin, että aikataulut voidaan sovittaa yhteen muiden asioiden kanssa. Jatkuva keskustelu jalkautumisten onnistumisista ja epäonnistumisista luo johdonmukaisuutta tavoittavaan työhön. Keskustelu on edellytys toiminnan kehittämiseksi.

Verkossa jalkautuminen on hankkeen toteuttajan osalta paljon helpompaa kuin jalkautuminen fyysisesti. Verkossa on helpompi jakaa tietoa hankkeen toiminnasta suoraan kiinnostuneille. Fyysisesti jalkautuessa tulisi varmistaa, että hankkeesta kiinnostunut henkilö saa vastauksia mahdollisiin myöhempisiin kysymyksiin.

Hankkeen toteuttajien sitouttaminen mukaan jalkautuvaan työhön on tärkeää. Jalkautumisia kannattaa tehdä työpareittain, sillä työparin tuki tekee haasteellisissa elämäntilanteissa elävien miesten tavoittamisen helpommaksi. Haastavissa tilanteissa työparin kanssa pulmatilanteita voi ratkaista yhdessä. Kun hankkeessa aloittaa uusia toteuttajia, jalkautuvaan työhön tulee kiinnittää huomiota. Perehdyttäminen toimintaan ja tavoittavaan työhön selkiyttää toteuttajille työn vaatimukset ja tekee jalkautumisista mielekkäämpiä. Jalkautumisten toteutumisista ja toimivuudesta tulisi keskustella säännöllisesti.

6.3 Ihmisen kohtaaminen verkossa ja kasvotusten

Covid-19 pandemian myötä useat yritykset, yhteisöt, järjestöt ja muut toimijat ovat siirtäneet toimintaansa verkkoon. Yhteiskunnassa on muutenkin alettu hyödyntämään digitalisaation mahdollisuuksia. Erilaiset virtuaaliympäristöt mahdollistavat hoitopalvelujen ja opetusympäristöjen tuomisen lähemmäksi kansalaisia. (Valtiovarainministeriö 2022.) Omakehu-hankkeen jalkautuva työ voi kehittyä myös yhä digitaalisempaan suuntaan.

Verkossa tekemäni kokeilujen myötä huomasin, että etäryhmiin tai Facebookin ryhmiin osallistuminen on helppoa. Jalkautumisista jää kuitenkin pois työn fyysinen puoli, koska ihmisiä kohdataan etäältä. Jalkautumista sosiaalisen median ryhmiin voi tehdä tehokkaasti ja matalalla kynnyksellä, kun taas jalkautumiset fyysisesti vievät paljon aikaa. Fyysinen jalkautuminen järjestöjen toimintaan tai tapahtumiin pitää suunnitella etukäteen, jonka lisäksi paikalle matkustamiseen ja paikalla olemiseen täytyy varata aikaa. Kun jalkautuu erinäisiin ryhmiin tai foorumeihin verkossa, on tärkeä muistaa keskustelun vastavuoroisuus. Omakehu-hanke näyttäytyy kiinnostavana, jos hankkeen nimissä verkkoon jalkautuva henkilö vastaa muiden ihmisten kommentteihin ja osallistuu keskusteluun aktiivisesti.

Verkossa jalkautumisia voi tehdä hankkeen toteuttajista kuka tahansa itsenäisesti ja itselleen sopivana aikana. Jalkautuminen kannattaa sopia kuitenkin etukäteen niin, että viesti pysyy johdonmukaisena. Omakehu-hankkeen jalkautuvaan työhön kannattaa Facebookin lisäksi etsiä sopivia ryhmiä eri foorumeilta, joita on lukuisia.

Kun kohtaa ihmisiä verkossa tai kasvotusten, tärkeintä on keskustelun vastavuoroisuus. Kohderyhmän miehet kiinnostuvat hankkeesta, jos he kokevat, että heitä kuunnellaan. Työtä tekevän henkilön täytyy osata olla aloitteellinen. Keskustelun voi aloittaa esimerkiksi siten, että kysyy henkilöltä, miten hän voi tänään?

Syrjäytynyt tai syrjäytymisvaarassa oleva mies on käsitteenä laaja, joten on tärkeä huomioida henkilöiden yksilölliset tarpeet, tavoitteet ja elämäntilanteet. Asiakaspersoonia on järkevä tarkentaa jatkuvasti ja hahmottaa siten yhä tarkemmin, millaisissa elämäntilanteissa kohderyhmän miehet elävät. Tarkempi asiakaspersoonaa auttaa yksilöllisemmän ostopolun hahmottamisessa. Asiakaspolkujen toteutumista kannattaa tarkkailla jalkautumisten yhteydessä.

6.4 Hankkeen viestin parantaminen

Jalkautumiskokeiluissa naiset olivat aktiivisempia keskustelijoita erityisesti Facebookin ryhmissä. Jalkautumisten aikana havainnoin, että naiset saattavat kokea ulkopuolisuutta, koska hanke on tarkoitettu ainoastaan miehille.

Jalkautuessa täytyy tuoda esiin hankkeen sukupuolisensitiivisyys. Vaikka tämä hanke on tarkoitettu miehille, on naisille olemassa myös kehittävää toimintaa. Tulevaisuudessa on hyvä pohtia, voisiko uusia hankkeita järjestää syrjäytymisvaarassa oleville tai syrjäytyneille ihmisille sukupuoleen katsomatta.

Hankkeen t-paidan voittaminen ei näyttäytynyt kiinnostusta lisäävänä elementtinä. Ehdotan siis, että jalkautuva työ keskittyy täysin ihmisten kuuntelemiseen. Halu kuulla ihmisen kokemuksista ja elämästä herättää suurempaa kiinnostusta kuin kilpailut.

Hankkeen viesti voi tarkentua tavoiteltaessa ihmisiä erilaisista ryhmistä, mutta havainnointini perusteella hankkeen ydinviesti toimii hyvin. Elämän sanallistamisen kautta voi ihminen löytää vahvuuksiaan ja ohjata elämänsä oikeaan suuntaan. Omakehu-hankkeen tulee korostaa sitä, että sen olemassaolon tarkoitus on tukea tässä prosessissa. Osallistumalla hankkeen toimintaan henkilö oppii käyttämään sanoja elämänsä parantamiseksi.

7 POHDINTA

7.1 Eettiset kysymykset

Tutkimus noudattaa Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) vuonna 2009 laatimia humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettisiä periaatteita. Periaatteet on tehty suojelemaan tutkimuskohteena olevien henkilöiden ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 5-7). Tutkimustyössä on tärkeä miettiä perusteellisesti tutkimuksen eettisiä kysymyksiä. Erityisesti, jos tutkitaan haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten käyttäytymistä, eettiset valinnat tulee perustella tarkasti. Ihmisiin kohdistuvassa tutkimuksessa tulee välttää vahinkoa ja suojella osallistujien yksityisyyttä. (Koivisto 2017.) Tutkimusaineistoni perustui täysin jalkautumistoimenpiteiden havainnointiin. Jalkautumisissa tapaamani ihmiset jäivät itsellenikin pääosin nimettömiksi, eikä saamani tieto ollut arkaluonteista tai yksilöä vahingoittavaa. Havainnointini kohdentui yleisiin ilmiöihin ja toimintoihin ihmisryhmissä.

Tutkimuksessa huomioidaan yksilöiden itsemääräämisoikeus. Mitään tuloksia ei julkaista nimillä, eikä tuloksia esitellä siten, että tutkimukseen osallistuneille koituu haittaa. Tutkimukseen osallistuneet tahot ovat olleet mukana tutkimuksessa täysin luottamuksellisesti, eikä luottamuksellisuus vääristä tutkimuksen tuloksia. Koska tutkimusaineisto perustuu havainnointiin, ei tutkimuskohteiden nimettömyys vaikuta saatuihin tuloksiin. Työn raportoinnissa tulee perustella tutkimuksessa tehdyt valinnat ja eettiset ratkaisut huolellisesti. (Vuori 2022.)

Myös Omakehu-hankkeen jalkautuvassa työssä tulee kunnioittaa yleisiä eettisiä ohjeita. Hyväntahtoinenkin lähestyminen tulee suunnitella siten, että yksilö ei koe hänen yksityisyyttään tai ihmisarvoaan loukatuksi. Jokaisen tavoitetun henkilön täytyy tietää selkeästi, mistä hankkeesta on kyse. Jalkautuvassa työssä tulee huomioida erityisesti siis osallistujan vapaaehtoinen halu kuulla hankkeesta ja sen toiminnasta.

Hankkeen ja sen jalkautuvan työn kehittyessä tulisi ottaa huomioon eettisiä pulmatilanteita jatkuvasti. Palautetta tulee kerätä ja osallistujien mielipiteet tulee huomioida työtä tehdessä. Jalkautuvaa työtä ja hankkeen toimintaa tulee arvioida avoimesti siten, että eettiset ongelmat tunnistetaan. Ongelmien tunnistaminen on tärkeää, koska vain siten niihin voidaan vaikuttaa. Parhaan vaihtoehdon löytämisen jälkeen ehdotettu ratkaisu tulee varmistaa. Työn eettisyyttä

helpottaa toiminnan läpinäkyvyys, joka tarkoittaa sitä, että hankkeen toiminnasta puhutaan selkeästi ja toimintaa edistetään suunnitelmallisesti. (Saarni 2021.) Tutkimuksessani huomasin, että kaikkia eettisiä ongelmia ei voi tunnistaa etukäteen, ennen kuin ne tulevat vastaan työtä tehdessä. Joihinkin ongelmiin on vaikea löytää täydellistä ratkaisua, joten sensitiivinen lähestyminen tilanteisiin ja pulmien ratkaisuun on oleellista. Pulmatilanteissa asianosaisia täytyy kuunnella, että oikeanlaiset toimintatavat löytyvät hankkeen kehittämiseksi.

Hankkeen tarkoitus ei ole leimata ketään syrjäytyneeksi, mutta leimautumisen vaara on olemassa. Tehdessäni hankkeen jalkautuvaa työtä huomasin, että työssä herää jatkuvasti eettisiä kysymyksiä. Se miten hankkeesta puhutaan, määrittelee sen, miten hankkeeseen osallistuva identifioidaan. Syrjäytyneiden miesten ryhmiin osallistuminen voi tuntua yksilöstä leimaavalta. Hankkeen yleistä viestiä on siis hyvä pohtia ja kehittää.

Tärkeänä havaintona on myös osallistujien elämäntilanteiden erot. Jalkautumisten aikana tapasin paljon miehiä, joilla oli vakavia päihdeongelmia. Hankkeen toiminnassa on kuitenkin mukana päihdekuntoutujia, joiden haavoittuvuus tulee huomioida. Hankkeen toiminta halutaan pitää päihdeettömänä, joten hankkeen toiminnasta viestimisessä päihdeettömyyttä tulisi korostaa. Hankkeen toimintaan etsitään ihmisiä, jotka kaipaavat tukea. Ei ole siis tarpeen sulkea päihdeongelmaisia hankkeen ulkopuolelle, mutta kirjoitusryhmiin tulisi osallistua päihtymättömässä tilassa.

7.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta tarkastellaan sen validiteetin ja reliabiliteetin kautta. Validiteetti tarkoittaa sitä, onko käytetty tutkimusmenetelmä mitannut tutkimuskohdetta halutulla tavalla, eli tietoa on saatu siitä, mistä tietoa on haluttu saada. Reliabiliteetti kertoo siitä, onko tutkimuksen tulos toistettavissa samoilla tuloksilla. Tutkimusmenetelmissä huomioidaan objektiivisuus ja subjektiivisuus eli se, ymmärtävätkö muut ihmiset tutkimuksen taustan samalla tavalla kuin havainnot teknyt tutkija. Havainnoinnin tarkkuutta on tärkeä pohtia ilmiöiden toistuvuuden kautta. Usein toistuneet ilmiöt tutkimuksen aikana lisäävät tutkimuksen luotettavuutta. (Hiltunen 2009.)

Tutkimukseni tarkoitus oli selvittää, miten jalkautuvalla työllä voi tavoittaa syrjäytymisvaarassa olevia tai syrjäytyneitä miehiä ja voiko heitä saada kiinnostumaan Omakehu-hankkeen toiminnasta. Tekemällä itse jalkautuvaa työtä sain subjektiivista tietoa

siitä, onko jalkautuva työ toimivaa. Havainnoinnin perusteella työ on tuloksellista pitkäjänteisen luottamussuhteen muodostamisen kautta.

Tutkimuksen tuloksiin vaikuttaa erityisesti omakohtainen kokemukseni jalkautumiskokeilujen onnistumisista. Työ on hyvin haastavaa, koska se vaatii sosiaalista persoonatyyppejä, joka uskaltaa lähestyä ihmisiä ennakkoluulottomasti, eikä anna torjunnan lannistaa. On myös hyvä huomioida se, että tutkimuksessa on tehty jalkautumisia vain osaan mahdollisista kohteista. Kokeiluista tehdyt päätelmät osoittavat, että kiinnostuneita henkilöitä on mahdollista löytää jalkautumalla sinne, missä kohderyhmän edustajat viettävät aikaansa. Työ vaatii kuitenkin pitkäjänteistä luottamuksen rakentamista.

Luotettavuutta voi tarkastella monesta näkökulmasta. Tutkimuksen luotettavuuteen liittyy tutkijan oman arvion lisäksi se, että tutkija raportoi käyttämistään menetelmistä yksityiskohtaisesti. Luotettavuuden kannalta on hyvä huomioida myös se, kuinka paljon tutkimuksen tekemiseen on käytetty aikaa. Tutkijan omat tarkoituksiperät on hyvä tuoda esiin tutkimuksen raportoinnissa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku: Luotettavuus laadullisessa tutkimuksessa.)

Tutkimuksen aineisto on kerätty kokemuksen kautta. Havainnoimalla jalkautuvaa työtä olen saanut tietoa siitä, millaiset menetelmät toimivat syrjäytyneiden miesten tavoittamisessa. Tutkimusaineisto on kerätty havaintopäiväkirjaan ja tutkimuskysymyksiin on vastattu sen mukaan, mitä olen kokenut jalkautuessani erinäisiin tiloihin. Kehittämisehdotukset on siis muodostettu omien kokemusten perusteella.

Syrjäytyneiden ihmisten tavoittaminen jalkautumalla on mielestäni tärkeä aihe. Tekemällä tutkimuksen opin paljon monialaisista taustoista, jotka ovat johtaneet henkilön syrjäytymiseen. Olen myös oppinut, että ihmiset suhtautuvat myötämielellisesti siihen, että heitä halutaan kuulla. Tavoittava työ on haastavaa, mutta tarinoita on yhtä paljon kuin ihmisiä.

Opinnäytetyössäni tekemät jalkautumiset kertovat jalkautuvan työn menetelmistä. Opinnäytetyössä on käsitelty vain osa mahdollisista tiloista ja toimintatavoista, joista hanke voisi hyötyä. Onnistuneen hankkeen toteuttaminen vaatii kuitenkin jatkuvaa kehittämistä, jonka mahdollistaa säännölliset arvioinnit ja etenemisen seuranta (Järjestöhautomo 2022).

Omakehu-hankkeen jalkautumisia tulee kuitenkin seurata ja arvioida jatkuvasti. Uudenmaan alueella on lukuisia syrjäytymisen ehkäisyyn tarkoitettuja hankkeita ja järjestöjä, joiden kautta

tavoittavaa työtä voi tehdä. Järjestöjen lisäksi verkossa on lukuisia keskusteluun tarkoitettuja ryhmiä ja foorumeja, joihin voi jalkautua helposti etänä. Tekemieni jalkautumiskokeilujen aikana huomasin, että syrjäytymisen ehkäisyyn tarkoitettut hankkeet ja järjestöt ovat erittäin myötämielisiä toisia hankkeita kohtaan, joten verkostoja kannattaa kehittää ja ylläpitää.

Yksi kiinnostava huomio, jonka tein jalkautumiskokeilujen aikana on se, voisiko hankkeen toimintaa viedä suoraan muiden tukijärjestöjen luokse. Sörkän symppiksen työntekijät olivat erittäin avoimia Omakehu-hankkeen toiminnalle. Työntekijät toivoivat myös, että asiakkaiden kirjoituksia voisi laittaa heidän toimitilojensa seinille. Jalkautuminen Symppiksen toimitiloihin herätti ajatuksen koko hankkeen toiminnan kehittämisestä.

7.3 Kokeilujen hyödynnettävyys

Koska opinnäytetyötutkimuksella on tilaaja, on tärkeä pohtia tutkimustulosten hyödynnettävyyttä käytännössä. On hyvä harkita, miten tilaaja voi käyttää tutkimuksen tuloksia oman toimintansa kehittämisessä ja millaisia etuja tilaaja saa tutkimuksen tuloksista. (Anttila 2022.)

Tutkimuksen lähtökohtana oli tilaajan toivomuksesta selvittää, miten kohderyhmän miehiä voi tavoittaa jalkautumalla sinne missä he viettävät aikaansa. Hankkeen toteuttajat olivat toteuttaneet itsenäisesti jalkautumisia, mutta tarkkaa tietoa työn toimivuudesta ei ollut. Hankkeen toteuttajat kaipasivat tutkimukselta myös vastausta siihen, mistä kohderyhmän miehiä voisi tavoittaa.

Opinnäytetyössäni olen perehtynyt Omakehu-hankkeen kohderyhmän tavoittamiseen jalkautuvan työn kautta. Olen havainnut toiminnan ongelmakohtia ja tarjonnut kehittämis ehdotuksia, jotka peilaavat tutkimusaineistoon. Tutkimuksessa on pohdittu sitä, mikä tuntuu hankalalta jalkautuvaa työtä tekevästä henkilöstä ja sitä, millaisia toimintatapoja työ vaatii. Opinnäytetyötä on siis mahdollista käyttää työkaluna tulevien taitovalmentajien rekrytoimisessa ja kouluttamisessa jalkautuvaan työhön. Opinnäytetyötä voi käyttää myös johdatuksena tavoittavan työn kehittämiseen, sillä mahdollisuuksia tavoittavaan työhön on lukemattomia.

Kehittämis ehdotuksissa on havaintoihin perustuneet asiakaspersonakortit, joihin kohderyhmää on segmentoitu. Segmentointi tekee viestinnällisestä jalkautumisesta kiinnostavampaa yksilöllisemmin henkilöille, jotka voivat hyötyä hankkeen toiminnasta.

Kehittämis ehdotuksissa on kerrottu millaiset toimintatavat ovat herättäneet kiinnostusta jalkautuessa fyysisesti sekä mitkä keskustelunavaukset toimivat jalkautuessa internetissä. Hankkeen toteuttajat voivat hyödyntää opinnäytetyön tuloksia oman jalkautumistyönsä kehittämisessä sekä työn selkiyttämässä uusille toteuttajille.

Opinnäytetyö on myös hyödynnettävissä muiden hankkeiden jalkautuvan työn aloittamisessa. Jalkautumiskokeiluistani voi saada tietoa siitä, miten oma jalkautuminen tulisi aloittaa, vaikka kyseessä olisi erilainen kohderyhmä.

7.4 Tutkimuksen arviointi

Oman arvioni mukaan tutkimus onnistui hyvin. Tilaajan kanssa sovitusta tutkimuksesta hanke sai käyttöönsä uutta tietoa kohderyhmän tavoittamisesta. Tilaaja kiinnostui erityisesti sosiaalisen median jalkautuvasta työstä. Hankkeella onkin erinomaiset edellytykset kehittää jalkautumista edelleen virtuaalisesti.

Tutkimuksessani olen tavoittamisen lisäksi nostanut esiin sitä, miltä jalkautuminen voi tuntua työtä tekevältä henkilöltä. Mielestäni tavoittavuuden kehittämisessä jalkautujan näkökulma tulee huomioida erityisesti. Tutkimukseni tuloksiin peilaten, tavoittavuus paranee, mikäli tavoitettavaa työtä tekevät henkilöt ovat koulutettuja tehtävään. Lisäksi jatkuva tuki ja toimiva sisäinen viestintä lisäävät onnistumismahdollisuuksia.

Tutkimusta voi vielä jatkaa. Olen tehnyt jalkautumisia vain muutamiin tiloihin, joista kohderyhmän miehiä voi löytää. Tutkimuksen tuloksia voi siis edelleenkin tarkentaa sekä varmistaa. Työni tulokset kertovat tavoittavuudesta yhden jalkautujan näkökulmasta. On hyvä muistaa, että ihmiset ovat erilaisia. Toisia ihmisiä saattaa jännittää sosiaalinen kanssakäyminen enemmän kuin muita. Koska toteutin osan jalkautumisista itsenäisesti, aineistoa siitä, miten erilaiset ihmiset toteuttavat jalkautumista, ei ollut kovin paljon. Pystyin kuitenkin havainnoimaan erilaisia tilanteita ja tapasin monenlaisia ihmisiä, joten sain tutkimustani varten hyvää aineistoa kehittämis ehdotusten tuottamiseen.

Omakehu-hankkeen on tarkoitus jatkaa toimintaa vielä, joten jatkossa jalkautumisten toteuttamiseen on olemassa kokemukseen perustuvaa tietoa. Kehittämistä ja kehittymistä kannattaa mielestäni jatkaa, että hankalasti tavoitettavassa olevat henkilöt saadaan tavoitettua.

LÄHTEET

- Anttila, Pirkko 2022. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. Metodix. Verkkojulkaisu. Viitattu 7.2.2022. <https://metodix.fi/2014/05/17/anttila-pirkko-tutkimisen-taito-ja-tiedon-hankinta/#10.2.3%20Laadullisen%20aineiston%20tarkastelu>
- Ensi- ja turvakotiliitto 2022. Jalkaudu. Tehdään jalkautuvaa väkivaltatyötä! Viitattu 7.2.2022. <https://ensijaturvakotienliitto.fi/tukea-ammattilaiselle/perhe-ja-lahisuhdevakivalta/jalkaudu/#Lahtokohdat>
- Euroopan sosiaalirahasto 2022. Mikä on ESR? Viitattu 7.2.2022. <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=fi>
- Hakala, Jukka 2015. Miten saan viestini perille. 1. painos. Helsinki: Brains.
- Halikainen, Markku 2019. Aikuissosiaalityön jalkautuminen ja matala kynnyks kehittämiskohteina. Pro Sos-Hanke. Viitattu 7.2.2022. <https://www.prosos.fi/wp-content/uploads/2019/05/Jalkautuminen-ja-matalan-kynnyksen-palvelut-kehitt%a4miskohteena2.pdf>
- Harju, Henna 2019. Miten tavoittaa nuoret, joita ei tavoita? Kuntoutussäätiö. Blogikirjoitus. Viitattu 7.2.2022. <https://kuntoutussaatio.fi/2019/02/11/miten-tavoittaa-nuoret-joita-ei-tavoita/>
- Hassi, Lotta & Paju, Sami & Maila, Reetta 2015. Kehitä kokeillen. Organisaation käsikirja. Helsinki: Talentum
- Hiltunen, Leena 2009. Validiteetti ja reliabiliteetti. Jyväskylän yliopisto. Verkkojulkaisu. Viitattu 7.2.2022. http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/validius_ ja_reliabiliteetti.pdf
- humak.fi 2022. Kehitä ja kehity kanssamme! Kouluttaudu, kehitä ja kehity kanssamme. Viitattu 17.2.2022 <https://www.humak.fi/tutkimus-ja-kehityspalvelut/>
- Humanistinen Ammattikorkeakoulu Oy 2020. Hankehakemus 14.9.2020. Ei julkaistu.
- Hurmerinta, Jenni 2019. Sanojen voimauttava valta. Teoksessa Nora Ekström & Emma Puikkonen & Karoliina Suoniemi (toim.) Sanataidetta on! Työtävät, tekijät ja teoria. Turku: Kirjan talo, 55-70

- Juhila, Kirsi 2021. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 7.2.2022. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-ominaispiirteet/>
- Jyväskylän Yliopisto 2021. Tutkimuksen suunnittelu. Viitattu 7.2.2022. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/tutkimusprosessi/tutkimuksen-suunnittelu>
- Järjestöhautomo 2022. Hankkeet. Viitattu 7.2.2022. <https://jarjestohautomo.fi/yhdistystietopankki/hankkeet/>
- Kansanen, Risto 2018. Etsivän työn haasteet. Elämä vastassa – Tarinoita huumetyön arjesta. Blogikirjoitus. Viitattu 7.2.2022. <https://elamavastassa.fi/etsivan-tyon-haasteet/>
- Karvonen, Sakari & Kestilä, Laura 2014. Nuorten aikuisten syrjäytymisvaaraan liittyvä huono-osaisuus. Teoksessa Marja Vaarama & Sakari Karvonen & Laura Kestilä & Pasi Moisio & Anu Muuri (toim.) Suomalaisten hyvinvointi. 2014. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 160-179.
- kauppa.intokustannus.fi 2022. Into. Viitattu 17.2.2022. <https://kauppa.intokustannus.fi/into/>
- Keinänen, Sanna & Lindholm, Arto 2021. Omakehu-hankkeen vaikutus osallistujiin. Blogikirjoitus. Viitattu 7.2.2022. <https://omakehu.humak.fi/2021/11/03/omakehu-hankkeen-vaikutus-osallistujiin/>
- Kiviranta, Outi 2017. Asiakaslähtöisyys ja kohderyhmäajattelu. Webinaari keskiviikkon 8.11.2017 klo 17.15-17.45. Lapin ammattikorkeakoulu. Viitattu 7.2.2022. <https://www.lapinamk.fi/loader.aspx?id=355e46cc-ec2b-4c52-b170-4ffe6729db00>
- Koivisto, Kaisa 2017. Vuorovaikutus ja eettinen toiminta erityisryhmiin kuuluvien ihmisten tutkimuksessa. Teoksessa K. Koivisto, A. Henner & L. Kiviniemi (toim.) Hoitotyön koulutus ja tutkimus- ja kehittämistoiminta – ajankohtaisia ja tulevaisuutta ennakoivia haasteita. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 43/2017. Viitattu 7.2.2022 <http://www.oamk.fi/epooki/index.php?cID=1045>
- Korva-Perämäki, Minna 2017. Syrjäytymisen monet kasvot. Riku-lehti. 3/2017, 7-10.

Krutsin, Pia 2020. Sanataide on luku- ja kirjoitusmotivaation moottori. Verkkoartikkeli 15.9.2021. Viitattu 7.2.2022. <https://lukuliike.fi/sanataide-on-luku-ja-kirjoitusmotivaation-moottori/>

Lehtinen, Ulla 2021. Sanataide kuuluu kaikenikäisille – aikuisillekin! Rapina: Keski-Suomen sanataideyhdistys. Verkkoartikkeli. Viitattu 7.2.2022. <https://sanataideyhdistysrapina.com/blog/2021/09/09/sanataide-kuuluu-kaikenikaisille-aikuisillekin/>

Lindholm, Jari 2018. Markkinoinnin perusleiri – Näin laitit yrityksesi markkinoinnin kuntoon. Markkinointiakatemia. Viitattu 7.2.2022. <https://markkinointiakatemia.fi/blogi/markkinoinnin-perusleiri-nain-laitat-yrityksesi-markkinoinnin-kuntoon/>

Lukkarinen, Henri 2020. Yli 50-vuotiaat eivät jää työttömäksi sen yleisemmin kuin nuoremmat, työllistyminen vain on vaikeampaa. Tilastokeskus. Blogikirjoitus. Viitattu 7.2.2022. <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2020/yli-50-vuotiaat-eivat-jaa-tyottomaksi-sen-yleisemmin-kuin-nuoremmat-tyollistyminen-vain-on-vaikeampaa/>

Lääperi, Raija 2019. Arviointi auttaa ratkaisemaan kehittämisen haasteita. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 7.2.2022. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/ajankohtaista/uutiskirje/uutiskirje-3-2017/arviointi-auttaa-ratkaisemaan-kehittamisen-haasteita>

Myllyniemi, Sami 2014. Syrjintä ja syrjäytyminen. Teoksessa Sami Myllyniemi (Toim.) Ihmisarvoinen nuoruus. Nuorisobarometri 2014. Opetus- ja kulttuuriministeriö: Nuorisoasiain neuvottelukunnan julkaisuja, 51, 29-49.

Myrskylä, Pekka 2012. Hukassa-Keitä ovat syrjäytyneet nuoret? Elinkeinoelämän Valtuuskunta. Viitattu 7.2.2022. <https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/02/Syrjailyminen.pdf>

Niittymaa, Jukka 2020. Mikä on REAN? Blogikirjoitus. Viitattu 7.2.2022. <https://jukkaniittymaa.com/2020/12/05/mika-on-rean/>

Nuorisotyosta.fi 2022. Toimintaympäristöt. Viitattu 15.2.2022. <https://nuorisotyosta.fi/toimintaymparistot/>

- Omakehu.humak.fi 2021. Hanke-esittely. Viitattu 7.2.2021.
<https://omakehu.humak.fi/omakehu-hankkeen-omakehu-hankkeessa/>
- Opetushallitus 2022. Sanataide ja kirjallisuus. Viitattu 7.2.2022.
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/sanataide-ja-kirjallisuus>
- Papunen, Tiina 2019. Yhteisin askelin – Jalkautuvan nuorisotyön käsikirja. Espoon, Helsingin ja Vantaan nuorisopalvelut julkaisuja. Viitattu 7.2.2022. https://www.hel.fi/static/liitteet-2019/KuVa/julkaisut/Jalkautuvan_nuorisotyon_kasikirja.pdf
- Peltari, Antti 2021. VS: Opparin teoriaa. Email. Antti.peltari@humak.fi.
- Pietilä, Minna & Saarenheimo, Marja 2018. Löydettyä – Etsivä vanhustyö ja ikäihmisten psykososiaalinen hyvinvointi. Yhteiskuntapolitiikka 83 5-6/2018, 574.
- Pyykkönen, Jussi 2017. Kadonneet työmiehet. Suomessa 79 000 miestä ei tee tai aina edes hae töitä – mitä heille tapahtui? Elinkeinoelämän valtuuskunta. Viitattu 7.2.2022.
https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2017/02/no_54.pdf
- Roponen, Marjaana 2016. Mitä on sanataide? Kaltio Pohjoinen Kulttuurilehti 4/2016. Viitattu 7.2.2022. <https://kaltio.fi/mika-sanataide/>
- Routio Pentti 2022. Havainnoivat tutkimustavat. Taideteollinen korkeakoulu. Virtuaaliyliopisto. Viitattu 7.2.2022.
http://www.uiah.fi/virtu/materiaalit/tuotetiede/html_files/1362_empiir.html
- Rummukainen, Mikko & Hakola, Ida & Hiila, Ilona 2019. Sisältömarkkinoinnin työkalut. (E-kirja.) Helsinki: Alma talent
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMotv – Osallistuva havainnointi verkkojulkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 7.2.2022.
https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_4_2.html
- Saarni, Samuli 2021. Eettisten ongelmien ratkaiseminen käytännössä. Suomen lääkäriliitto. Verkkoartikkeli. Viitattu 7.2.2022. <https://www.laakariliitto.fi/laakaran-etiikka/laakaran-etiikan-filosofiset-perusteet/eettisten-ongelmien-ratkaiseminen-kaytannossa/>
- Sitra 2022. Kehitä ja kehity kokeilemalla. Verkkojulkaisu. Viitattu 7.2.2022.
<https://www.sitra.fi/artikkelit/kehita-ja-kehity-kokeilemalla/>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2022. Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäisy. Viitattu 7.2.2022.

<https://stm.fi/syrjaytymisen-ja-koyhyden-ehkaisy>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021. Järjestöt kunnassa. Viitattu 7.1.2022.

<https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/jarjestot-kunnassa>

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (E-kirja.) Helsinki: Tammi

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet. Teoksessa Iina Kohonen & Arja Kuula-Luumi & Sanna-Kaisa Spoofo (toim.) Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019, 7-13.

Valtiovarainministeriö 2022. Julkisen hallinnon digitalisaatio. Viitattu 7.2.2022.

<https://vm.fi/digitalisaatio>

Vilka, Hanna 2006. Tutki ja havainnoi. 2. painos. Helsinki: Tammi

Vuori, Jaana 2022. Tutkimusetiikka ihmistieteissä. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 7.2.2022.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimusetiikka-ihmistieteissa/>

LIITTEET

Liite 1: Omakehu-hankkeen esite Sivu 1/2

Mikä sinussa on parasta?

Kirjoita paras omakehusi alla olevaan pyöreään kuvaan ja jaa se meille lähettämällä siitä kuva Omakehun Facebook-sivulle. Palkintona hieno t-paita. Katso kuva esitteestämme.

Pilvilinna minuutissa.
Tekijämies pitää aina sanansa

Omakehu

Liite 1: Omakehu-hankkeen esite Sivu 2/2

Tervetuloa kertomaan oma tarinasi myös meidän omakehupajoihimme joka toinen keskiviikko. Tämän syksyn teemana on biisisanoittaminen. Näiden omakehupajojen vetäjinä toimivat mm. Paleface ja Heikki Salo (ex. Miljoonasade).

Pajoissamme saa silti edelleen kirjoittaa myös mottoja, aforismeja, runoja, novelleita, käsikirjoituksia ihan mitä vain. Mitä sinä haluaisit kertoa itsestäsi? Halutesasi me autamme sinua sanoittamaan elämäsi vaikka kokonaan uusiin kehyksiin?

Omakehu-hankkeen kohderyhmään kuuluvat haastavassa elämäntilanteessa olevat 15-55-vuotiaat miehet. Lue lisää omakehu-hankeestamme ja työpajoistamme täältä www.omakehu.humak.fi

Löydät meidät myös näiltä sosiaalisen median alustoilta: Facebook, Instagram, Tiktok, Youtube.

Omakehu

HUMAK^o

into

Viereksessä
EU:lta
2014-2020

Liite 2: Hankkeen egfsite ruokajonossa

Mies

-mikä sinua vituttaa?

Tule tekemään ”vitutuksestasi” seuraava hittibiisi!
Toki biisejä saa sanoittaa vaikka ra♥♥audestakin.

Minua vituttaa/innostaa/rohkaisee/kannustaa/repii tänään
ALLEVIIVAA TAI YMPYRÖI OIKEA TUNNEILTA
TAI KIRJOITA OMA _____

Omakehupajat alkavat jälleen. Tule sinäkin kertomaan oma tarinasi. Me haluamme kuulla sen. Kirjoitetaan yhdessä tarinasi pieneksi novelliiksi, runoksi tai lauluksi. Pajat niin zoomissa kuin VVA:n tilassa joka toinen keskiviikko klo 18-20 ESIMERKIKSI TÄNÄÄN 27.10, 10.11 ja 24.11). Vetäjinä mm. Paleface ja Miljoonasateen Heikki Salo. Ei maksa mitään. Ei vaadi aikaisempaa osaamista. Zoom-linkki verkkotapaamiseen: <https://humak.zoom.us/j/3354101482>

Lisätietoja: omakehu.humak.f

TERVETULO A MUKAAN!

Tämän syksyn ajan omakehupajojen livekohtaamiset järjestetään Vailla vakinaista asuntoa ry:n tiloissa Pasilassa (Rata-
mestarinkatu 6)

Liite 3: Esite Sörkän Sympiksessä

Omakehu

Tule kertomaan tarinasi

Omakehu-hanke kutsuu 25–55-vuotiaita, vaikeassa elämäntilanteessa eläviä miehiä kirjoittamaan yhdessä runoja, lauluja, novelleja tai vaikka romaaneja

Osallistuminen kirjoittamispajoin on ilmaista, eikä velvoita mihinkään.

omakehu.humak.fi
omakehu@humak.fi

Tulemme esittelemään itsemme

Tule sinä kertomaan tarinasi
Me haluamme kuulla sen

Minä olen

.....

.....

ja tuntuu, että

.....

.....

into

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU